

Dissertatio inauguralis medico-legalis, de torturae subjectis ... / [Johann Heinrich Kraus].

Contributors

Kraus, Johann Heinrich.
Alberti, Michael, 1682-1757.
Universität Halle-Wittenberg.

Publication/Creation

Halae Magdeb : Typis Joh. Christiani Hendelii, [1729]

Persistent URL

<https://wellcomecollection.org/works/bktfpcvk>

License and attribution

This work has been identified as being free of known restrictions under copyright law, including all related and neighbouring rights and is being made available under the Creative Commons, Public Domain Mark.

You can copy, modify, distribute and perform the work, even for commercial purposes, without asking permission.

Wellcome Collection
183 Euston Road
London NW1 2BE UK
T +44 (0)20 7611 8722
E library@wellcomecollection.org
<https://wellcomecollection.org>

61696/P

(P)

DISSERTATIO INAUGURALIS MEDICO-LEGALIS,
DE

TORTURÆ SUBJECTIS,

Quam,

AUSPICE DEO PROPITIO,
Et Consensu atque Auctoritate Gratiſſæ Facultatis Medicæ,
IN ALMA REGIA FRIDERICIANA,
P R Æ S I D E

DN. D. MICHAELE ALBERTI,

SACR. MAJ. REG. BORUSS. AULICO ET CONSIST. MAGDEB. CON-
SILIARIO, MED. ET PHILOS. NATUR. PROFESSORE PUBL. ORDIN. ACAD.
NAT. CUR. COLLEGA, SOCIET. REG. BORUSS. SCIENT. SODALI, ETC.

DN. DECANO H. T. SPECTATISSIMO,

Domino Patrono, Præceptore ac Promotore suo omni honoris cultu prosequendo,

PRO GRADU DOCTORIS

SUMMISQUE IN MEDICINA HONORIBUS ET PRIVILE-
GIIS DOCTORALIBUS LEGITIME IMPETRANDIS,

HORIS LOCOQUE CONSVETIS,

ANNO MDCCXXIX. D. NOVEMB.

Publicæ ac placide eruditorum ventilationi subjiciet

RESPONDENS

JOHANNES HENRICUS KRAUS,

LOESNITZIO-SCHOENBURGICUS.

HALÆ MAGDEB. TYPIS JOH. CHRISTIANI HENDELII, Acad. Typogr.

798897

PROOEMIUM.

Otatu perquam digna
est *Ecclesiastici* enunciatio, quan-
do *cap. 38. v. 15.* dicit, *qui in Creato-*
rem suum peccat, incidet in medici
manus, quo cum effato commi-
natio illa divina confirmatur,
quæ continetur *Deuter. c. 28. v. 21.*

22. & sicut Mors est thesaurus peccati, ita morbi,
nil nisi fructus & dependentia lapsus & peccati sunt:
in statu enim innocentiae neque mors, neque tor-
mentum, neque dolor, neque ulla afflictio fuit, nam
juxta *Lib. Sap. II. 24.* *diaboli invidia mors ingressa est in*
mundum; & quando beate morientes omnimode a
peccato liberabuntur, tunc neque dolor, neque mor-
bus, neque mors amplius erit: *ultimus enim hostis ab-*
rogatur mors *1 Cor. XV. v. 26.* Haud quidem eum ob fi-
nem misericors DEUS peccatorem in manus medici
projicit, quo promeritas luat pœnas, ex medici offi-

cio fluentes, quoniam ipse morbus aut poena, aut castigatio existit, sed potius cœlestis illa misericordia, divina sua providentia, peccatori in Medico externum quoddam asylum & solatium constituit, quam ob rem DEus honorandum Medicum esse jubet, quia ipse hunc creavit & quia ab Eodem Medicina est, hinc Jehova se Ipsum Medicum nominat, qui non modo naturaliter & corpore afflicto sanat, sed & spiritualiter vulneratos curat, adeoque omnipotenti sua medela allevat; a quo summo Archiatro omnis vis & salubritas medica provenit, ita ut vel solum verbum Jehovæ perfectissimam & certissimam medicinam constituat: interea non negandum est, quod aliquando per peculiarem cœlestem providentiam nonnulli homines in manus imperiti Medici incidant, ut nulla calamitas sola existat: nam si judicia divina adeo accumulata & excitata fuere, ut justitia nunc in summo prævaleat rigore & ardore, tunc non modo naturalia auxilia expirarunt, sed pseudo-prophetæ, pseudo-apostoli, pseudo-animarum medici falsis suis solatiis malum & dolorem exacerbarunt: inde aliquando *Torturæ Medicæ* oriuntur, quando imperiti Medici non modo præsens malum haud mitigant, sed potius illud majoribus tormentis accumulunt; hinc Coccejus in *P. Zachariæ Qv. med. leg. Lib. 6. tit. 2. qv. 21. n. 17.* commentatur & dicit: *voce tormenti omnis dolor & cruciatus in genere intelligi, atque adeo ipsæ pænæ & morbi quoque venire solent: liquidem per frequenter de morbis & doloribus dicitur, quod torqueant, aut crucient corpus diversaque ejus membra, quæ propterea tor-*

tura morbosa appellari meretur: interim aliquando accidit, ut miseri patientes singularem torturam ab imperitis medicis sustineant: de talibus Medicis inquit *Galenus Lib. I. Epid. Sect. 3. text. 50: Medicus inscius altera fera, qui ita ægris remedia præscribit, ac illi qui aleam jaciunt: quorum inutilia præcepta magnum ægrotis afferre solent detrimentum: quo pertinet Fouberti effatum in orat. de præsidiis futuri & excellentis Medici: imperitia medici immenso ægris affligit tormento & graviores causatur ipso morbo dolores: sicut Hippocrates elocutus est in Lib. de arte: Morbus horum negligentia, major efficitur: ob id Plinius conquestus est lib. 29 c. 1. nulla est Lex: quæ pæniam capitalem inscitiam medicorum, nullum exemplum vindictæ: discunt periculis nostris & experimenta per mortes agunt; Medicoque tantum hominem occidisse summa impunitas est, quando in hac artium eveniat, ut unicuique Medicum se profitenti statim credatur: conf. de tali perniciofa imperitorum Medicorum operatione Zac. Lusit. Med. Princ. Hist. Lib. I. hist. 64. in comment. p. m. 113. Prax. admir. Lib. 3. obs. 145. -- 154. Joh. Freitagius in noctibus medicis c. 20.*

Quod vero imperitæ medicationes non modo diversas tormentorum species, sed ipsam mortem causari queant, haud peculiari confirmatione indiget, quoniam innumera exempla hujus veritatis testimonia perhibent: hoc interim loco, aliquot hujus Torturæ species brevi commemoratione cognitas reddere placet: omnia heroica remedia incongruis subjectis, affectibus, temporibus &c. adhibita magna tormenta causantur: quantos interdum cruciatus vomitoria & fortia purgantia causentur, non

longa enarratione indiget: inde enim innotescunt illæ confessiones, quod tali remedio tractati homines, tantas inde afflictiones, angustias, tantosve dolores sustinuerint, ac agonizantium ferme calamitates esse solent: sie hätten Todes-Noth und Angst dabey ausgestanden: Sie wolten lieber sterben, als noch einmahl solche Arzeneien gebrauchen: man könnte auf der Folter nicht mehr gequählet werden, und ausstehen: quam ob rem multi homines tales perverfas remediorum operationes Torturæ assimilare solent: quando porro illis, qui indolentibus spasminis laborant, remedia sanguinem valde commoventia, aut strictas fibras, majori stricturæ gradu afficientia propinantur, tunc aliquando tanti dolorum gradus excitantur, quales acerbiores sub Tortura vix esse possunt; inde innotuere formulæ, man hätte dabey als ein Pferd, oder Wurm ausgestanden: Plurimæ itaque talium afflictionum consistunt, in atrocissima & vehementissima fibrarum strictura spastica, qualis afflictio aliquin summos dolorum gradus efficere & confirmare solet: quando porro subjecta valde acria, arrodentia, & alia nimium stimulantia propinantur, tunc partibus membranoso - nerveis, valde sensibilibus tantam inferunt offensionem, ut eximii inde oriantur cruciatus, testimonio venenosorum oblatorum subjectorum, sub quorum operatione homines mortiferam calamitatem experiuntur: simile quid non modo obtingere potest, quando virulenta propinantur media, sed & quando inflammatis, aut arrosis faucibus, œsophago, ventriculo, intestinis, aliisque partibus, acria,

acria, resinosa, concentrata oleosa, valde salina, spirituosa & similia offeruntur, aut quando remedia minus rite præparata ordinantur, velut mercurialia, metallica alia, corrosiva qualitate prædita, similiaque: quando porro præsentibus internis inflammationibus, maxime in valde sensibilibus partibus, obtruduntur ejusdem qualitatis remedia, insuperque sanguinem magis impellentia & partes affectas acri & calida qualitate plus afficientia, unde afflicta subjecta communiter acerbissimas querimonias effundunt, quod flammeum velut ignem in locis affectus, adeoque extrema tormenta, sentiant: quales dolores similem aliquando effectum habent, quem in Tortura criminali quidam de sagis, tormentis subjectis, prædicant, quod videlicet, sub tortura obdormiscere soleant, quibus olim referente *Diethero in addit. ad Besoldum sub voce Heren p. 389.* potio, ex cerevisia, pane raspat, ossiculo lucii piscis cruciformi, felle lucii piscis, & sem. nigellæ parata. ad avertendam hanc occultationem sensationis adhibita fuit: qui mos tamen recentioribus allegante *Brunnemannio Process. inquis. cap. 8. membr. 5. n. 69. in fin.* displicet, qui potius ordinaria media commendat: *conf. Wildvogel disp. de arbitrio Judicis circa torturam cap. 4. p. 18. 19. Stryck. de Jure Sensuum diss. 6. c. 4. n. 9.* interim ex ejusmodi significatione id notamus, quod nimii dolores lipothymiam, & syncopen, quid quod deliria & varias tormentorum afflictiones causari queant soleantque, qua occasione adhuc annotamus, quod denegatio potus in æstu febrili tormenti speciem complectatur: *Stryckius de Jure*

re Sens. dissert. 6. cap. 4. n. 7. dicit: cæterum si cibo denegato torqueri quis dicitur, multo magis is obtinebit, denegato potu: qui febre unquam acuta, maxime cholericæ laboravit, in qua sitis clamorosa a medicis ita vocata, occurrit, is huic sententiæ facile annuet, quod denegatio potus eximium sit tormentum: Sed quis omnia illa tormentorum specimina commemoret, quibus imperiti medici homines affligere possunt, ubi quilibet homo & morbus huic torturæ subiectus est: hoc loco reminiscimur talium subiectorum, quæ iudiciali & criminali Torturæ subeundæ apta sunt: quoniam itaque aliquando in hac disquisitione iudicio & decisione Medici opus est, eapropter præsentī Inaugurali dissertatione mixto themate de TORTURÆ SUBJECTIS agere in animum duximus: quod propositum nostrum ut ad vota succedat, est quod a Divina Clementia humillime precamur.

§. I.

Multi & frequentius obvii sunt casus, in quibus Medici & Jcti deliberationes & sententiarum conciliationes instituere solent, id quod inter multos testes *P. Zacchias* in multis *Legalium* suarum *Quæstionum* locis, *Bartholinus* in *Act. Haffn. Vol. 4. obs. 8.* *Rejesius Camp. Elys. qv. juc. Qv. 2.* *Bohnius de off. Med. dupl. mox in limine, Fort. Fidelis Relat. Med. Wippermannus de Nexu Jurisprudentiæ & Medicinæ. Casp. Bravo in dogmat. Med. præst. Parte altera A. E. L. An. 1723. M. Septembr. p. 407.* comprobant; quam ob rem nominatus *Bravo* in *l. c. p. 104.* tuetur *Medicinæ utilitatem & necessitatem*

sitatem in variis casibus & quæstionem illam ventilat, *an* *Medicinæ præstantiam* minuant *objectiones a Juris Professoribus factæ*, siquidem in variis casibus & occasionibus Medici fundata & prudens decisio requiritur, dum in *jure civili, ecclesiastico, feudali, criminalique* variæ *Medicorum* decisiones necessariæ esse, multis exemplis comprobantur: Secundum hunc *nexum* & ex hoc *mixto Collegio* occurrit etiam deliberanda & decidenda quæstio, quænam subjecta ad *quæstionem rigorosam* subeundam habilia & quoad diversas *circumstantias* & *qualitates* idonea existant; etenim si *Tortura* eximium *corporis cruciatum ac dolorem infert*, ut præc. annotat Zanger de *qv. & tort. c. 4. n. 10.* & ex eodem Carpzovius in *Jur. Crim. qv. 117. n. 58*, aut si *quæstio corpus lacerat & ipsa fere morte durior est*, juxta eundem Carpzovium *qv. 119. n. 9.* ita ad eandem cum spe obtinendi finis, videlicet *eruellendæ veritatis*, corpus requiritur *firmum & congruum*, ne *torturæ vehementia reum interimat aut mutilet*, neve propterea *judex, torturam admittens, homicidii aut mutilationis suspicionem incidat* juxta *Dambouderum Prax. Crim. cap. 381. n. 18.* Neque tantum *corporis* ratio habenda est, sed etiam *animi* qualitates conciliandæ sunt, siquidem nimia *sensibilitas*, profundus *angor, timor, terror*, &c. multa causari potest & solet, quo minus hujus *ardui* processus & *ultimi* medii *eruellendi veri finis* aut *desideratus scopus* obtineatur: neque desunt exempla, quibus confirmari potest, quomodo subjecta *animo* ita *mollia & flexilia*, aut *sensibilia*, vel ob *nam territionem* in *lipothymiam*, aut *melancholiam* inciderunt; vicissim vero varia constant testimonia, quibus etiam probari potest, quomodo varia subjecta pro *avertendo*

da hac quæstione, aut *animi* aut *corporis* morbum *simula-*
verint, ut propterea *Medici* explorationes *subjectorum* &
decisiones requisitæ fuerint. Non quidem *Medici* fori
 est, inquirere, an *Tortura* *certam* eruendi veritatem me-
 dium existat, id quod *JCti* *tam diu* affirmant, donec *cer-*
tius ad manus subministretur, cum *malitia* hominum de-
 linquentium *vi* & *cruciatu* coerceri debeat; interim illa
 disquisitio ad *medicum* forum spectat, an *vires* & *qualita-*
tes corporis & *sanitatis* naturales eo quadrent, quo *judex*
hoc medio *finem* suum ita impetrare queat, quo minus
subjecto *patienti* *lethale* damnum superveniat: nam si
 juxta *Zangerum* *l.c.cap.1.n.1. quæstio* *res dira* *corporibus-*
que *hominum* *admodum* *noxia* & *quandoque* *lethalis* est, ita
subjecti *circumspecta* ratio haberi debet, ne forte *innocens*
 in talem *perniciem* conjiciatur; quemadmodum & illi, qui
 aliquando ob *animi* *pravitatem* & *corporis* *ruditatem* ac
 robur, hæc tormenta sustinent, nec *quicquam* confitentur,
 nihilominus in *sanitate* sua *futura* aliqualem *alterationem*
 subeunt: interim juxta *artic.59. C.C.* cum *circumspectio-*
ne *tortura* concedenda est, quo pertinent *Clofenii* verba
 in sua *Exegesi*, quando dicit: *tortura* est *medium* *inqui-*
rendi *verum*, *non* *autem* *nocendi* *inquisito*: quapropter *tor-*
tura *semper* *ita* *comparata* *esse* *debet*, *ut* *tortus* *salvus* *vel*
innocentiæ *vel* *etiam* *supplicio* *servetur*: & hoc extenditur
 ad *alios* *valetudinarios* & *infirmos*, qui *vel* *omnino* *non* *sunt*
torquendi, *vel* *ita* *leniter*, *ut* *nullum* *inde* *vitæ* *aut* *corporis*
sentiant *periculum*: *Stephanus* utitur voce, quod *artificio-*
se *torquendus* *sit* *suspectus* *homo*, quando in prædictum
art. *commentatur*: *ea* *arte* *torquendus* *est*, *ne* *quid* *damni*
accipiat, *Manzii* *glossa* est: *in* *hoc* *artic.* *monet* *Impiterum*
judicem,

judicem, ut si reus vulnera, vel rupturam, vel alium defectum in corpore suo habeat, eum cum tali moderamine torqueat, ne quid damni accipiat, & ne vel vulnus, vel ruptura augeatur: idem est, si reus alias sit infirmus vel vultudinarius, tunc enim vel omnino non torquendus, vel ita moderate, ut sine periculo vitæ seu corporis id fiat: qua in re medicorum & chirurgorum judicio stabit: ratio: quia afflicto non danda est afflictio, & quia tortura semper debet esse talis, ut tortus salvus vel innocentia, vel supplicio conservetur; ex ejusmodi testimoniis itaque facile liquet, quod in Tortura decernenda non raro Medici judicium requiratur, an videlicet quisquam torqueri possit, & quousque tortura augeri & continuari queat; quam ob rem Löw. in theatro Medico - Juridico cap. 17. n. 2. p. 774. dicit: hinc est, quod infligendis tormentis, si torquendus allegat aliquam infirmitatem, ex qua ineptum tormento se dicat, Medicorum ad hoc judicium exposcitur: sic enim reo deficiente in tormentis seu actuali tortura, Medicus ad determinandum vocatur, an ulterius sine periculo torqueri possit, nec ne, & utrum tortus ex immoderato tormento mortuus sit: conf. Fort. Fidelis Relat. Med. Lib. 2. Sect. 3. c. 1.

§. II.

Dum itaque de Torturæ Subjectis differere constituimus, institutum nostrum est, quo partim positive, partim in opposita qualitate, quænam personæ ad tormentorum cruciatibus sine vitæ damno sustinendos, habiles sint, indicemus, in qua tractatione ex contrariis qualitatibus ad decidendam hanc quæstionem veræ conclusioni formandæ via erit patefacta: In hac disquisitione itaque partim ad ipsam Torturam, partim ad Subjecta, quæ huic rigorosæ quæstioni submitti

debent, attentio adplicanda est: respectu *Torturae relatio* instituenda & decisio formanda erit, an hunc vel illum tormenti *gradum* quædam subiecta sine damno sustinere queant: ita enim jam *JCti* deliberare solent, si quidam homines *pollicibus destituti* sunt, ubi in tali casu *forcipes* applicari debeant? *conf. Stryck. de Fur. Sens. diff. 7. c. 4. in fin. Wildvogel diff. de arbitr. judic. circa torturam, cap. 4. §. 6. p. 24:* aut si olim suspectus quidam gradum tormenti cum funibus passus, imo *perpeffus* est, posthac vero denuo tortura ipsi dictatur, denuo quærent *JCti in quo loco* fidiculæ ipsis applicandæ sunt, ita aliquando *corpus* subiecti *Medici* inspicere & de eodem judicare debent. *conf. Carpzov. qv. 117. n. 25. Wildvogel l. c. §. 4. p. 21. 22:* ex hac ratione inclarescit, quomodo interdum quædam subiecta non nisi *certum Torturae gradum* subire queant; de qua circumstantia propterea *Medici* judicia solida & perspicua formare debent: cujus considerationis in consequentibus aliquam mentionem & annotationem proferre lubet: præterea vero hæc disquisitio subiectorum *Animum & Corpus* concernit: quoad *Animum*, jam ipsi *JCti* confitentur, subiecta illum ad tormenta *indurare* posse *Paulus in L. 18. §. 1. de Quæst. vid. Wildvogel l. c. cap. 7.* quam ob rem nonnullorum animus est *sensibilior*, delicatior, mollior & ad *offensiones* & persuasiones, ut & dein ad *confessiones* pronior & faciliior: quare in foro Juridico, quando *viro & fæminæ simul* in uno delicto quæstio dictata est, quidam fæminam prius torquendam esse, decernunt: interim citra hanc animadversionem, respectu considerationis ad *Medicam* indagationem spectantis, in masculis æque ac fæminis talis aliquando *animi* qualitas occurrit, unde facile exi-

miæ

miæ alterationes & offensiones in ordinariæ vitæ tramite accidunt, id quod tanto *certius & gravius sub Tortura* evenire potest, ubi summi *dolores* extremam *animi* alterationem, summum *angorem* & dolorum molestissima & *aversissima perceptio* eximias perturbationes causari solent, unde facile in *corpore* valde intricatæ, *repentinæ & periculosæ* alterationes experiuntur. In *Subiectis* porro ratio habenda est *Ætatis*, *virium*, *personalis sensibilitatis*, *Sexus* & præcipue *qualitatum* nonnullarum *sequiori* sexui familiarium, proinde *structuræ* corporis, nec non *prægressorum* aut *præsentium* morborum, *status valetudinariæ*, specialis & distinctæ *proclivitatæ* & dispositionis in certos & graves *morbos*, ut & *loci*, in quo tortura subeunda, *temporis & tempestatis*, quando illa suscipitur; proinde respectu *partis*, quæ & quali morbi *specie* atque *gradu* afflicta est: hinc *P. Zacchias Qv. Med. legal. lib. 6. tit. 2. qv. 4. n. 1.* talem circumstantiarum annotationem & divisionem profert: *impedimenta* *torturæ* *considerari* *possunt*, *vel ex parte ætatis*, *vel ex parte morborum*, *vel ex parte constitutionis & habitudinis corporis*; *ex parte ætatis*, *vel quia est nimis tenera*, *vel nimis præcipitata*; *ex parte morborum*, *quæ vel respiciunt totum*, *vel partes*; *ex parte constitutionis corporis vel totius*, *vel partium*: & *Löwius l. c. n. 1.* eloquitur: *fit non raro ut vel ob ætatem*, *vel ob naturæ debilitatem*, *vel ob aliquem morbum*, *vel vitium*, *vel sexum*, *mulieres gravidas*, *puerperas*, *vel aliquam aliam causam*, *vel conditionem rei*, *huic aut illi tormento sint inepti*, *aut illud in hoc vel illo gradu non sustineant*, *alias enim ex eo tormento*, *in eo gradu inflicto perire possent*: quoad singulos hosce respectus subiectorum cir-

cumspectione opus est, ne ulli subiecto, quod *leges & jura* excipiunt, vis inferatur: quo loco effatum *Dambouderi* conciliamus, quando in *Prax. Crim. cap. 37. n. 5.* profitetur: *attamen isthæc omnia cum tali prudentia & animi moderatione temperet & peragat iudex, ne patientis corpori ullam gravem læsionem aut mutilationem infligat & n. 2. 3. dicit: Pii clementisque judicis est erga patientem semper commiseratione monere, & prudenter expendere canitiem, senectutem, confectam ætatem aut juventutem, virile robur, valetudinem tum imbecillem, tum validam: denique inspicere, quid ipsius perferre valeant vires, ut hac in re, verum prudentemque judicem agat, non tyrannum inferat.*

§. III.

In *specialiori* præsentis thematis explicatione primo loco rationem *Animi* habere placet, in quo *morales* quasdam qualitates perlustrare, indeque judicare volumus, an subiecta secundum hæc ad *Torturam idonea*, aut *inidonea* existant: *Tabor* quidem in *tortura & indiciis delictorum cap. V. §. 24. 31. seq.* moralibus causis, *politicas* rationes adscribit & tantum *animi morbos*, quos *physicis* causis adscribit, commemorat, ob quos quidam a tormentis immunis declarari queat: hinc dicit: *eximuntur quidam a quæstionibus & torturis vel ex causa physica, vel morali: ex causa physica, si vel animi, vel corporis constitutio benignitatem persuadeat: ob defectum animi doli & notitiæ incapacis excipiuntur, ob morbum animi furiosi &c.* Habenda vero etiam alia est ratio *Animi*, ut non æque *confusio* mentis, *delira* rationis qualitas, aut *actualis* infirmitas adesse debeant, sed etiam sub sollicitam considerationem venit, quando quidam homines adeo *abjecti*, summè *anxii & timidi* sunt animi, unde

de mox *inhabiles* redduntur, res suas in *memoriam* revocandi, quin potius confestim sui *obliviscantur*, obstupescant, nesciique sint ob extremum *angorem* & *timorem*, quæ dicere debent, aut quæ dixerunt; hinc mox *falsa* pro *veris*, aut *vera* pro *falsis*, aut *confusa* proferunt; qua confessione iudex niti haud potest: huc etiam certo modo applicari potest, quod Carpzovius Qu. 118. n. 9. allegat: *quare metuendum, ne ex infirmitate iudicii & timore tormentorum, qualis in ejusmodi personis infirmioris intellectus præsumitur, extorqueatur confessio delictorum, quæ forsitan perpetrata nunquam fuerunt*: id etiam valet de *valde anxiiis* & *extreme timidis* subjectis, quæ ob *metum* *torturæ* obstupescunt & ad confessionem *inepta* redduntur: placet hac occasione *Zacchiæ* verba inserere, *Lib. 2. tit. 1. qv. 6. n. 38-42. timorem esse expectationem imminentis mali & notum est & docuit Plato in Lib. de Fortitud. in fin. qui affectus animi est & vehemens & subitus, ut Galenus testatur 12. Method. & idcirco prudenter a Jure Consultis determinatum est, quod quodcunque metus causa sit, ratum non habeatur ut lib. 1. ff. de eo quod metus causa; ubi qualis debeat esse metus, ut justus dicatur & de hoc ipso quamplurima, vid. Furis peritus apud Farinacium Crim. Part. 2. lit. M. Ratio autem ejus rei, non alia est, quam ea de qua supra, nimirum; quia timentes non habent intellectus plenitudinem, imo & voluntate & consensu carent: neque enim velle dicitur, qui metus causa vult, quia metus contrarius est voluntati & libertati Roland. cons. 95. n. 31. lib. 1. unde illico atque probatus sit metus actum non fuisse, sponte celebratum, sequitur: quod effatum eo magis de illis valet personis, quæ ob *angorem* & *metum* *nesciæ* sunt, quæ cogitant, ezunciant, affirmant, aut negant, aut aliud quic-*

quicquam suscipiunt, de quibus vulgo dicitur: daß Sie vor Furcht, Angst und Schrecken ihrer Sinnen nicht mächtig sind. Ex hisce itaque patet, quod *Morum* ratio etiam habenda & ineunda sit, in Torturæ *medica* dijudicatione: Cum ejusmodi subjectis ad Torturam *properandum* haud est, neque tamen eadem *absolute libera* & exempta sunt, quo minus tormentis affligi queant: id vero necesse erit, quo eorundum animus *moralis* informatione, persuasione & remonstratione *præparetur*, ita eveniet, ut vel *spon*te & *libere* veritatem confiteantur, vel *aliquali* mentis continentia tormenta, ad minimum minimos & *primos* eorum gradus cum *desiderato* successu subeant: & talia *meticulosa* subjecta alias *aptiora* existunt, quo *ante* torturæ executionem de veritate dicenda *facilius* se accommodent, *flexilioris* enim animi sunt & sub hac *moralis* afflictione multum *verbis variant*, ut facile prudens judex *verbali* admonitione & convictione illos ad confessionem disponere queat: in tales personas *nuda territio* aliquando cum successu exerceri potest, quæ comparate *tortura animi* appellari potest, quamvis *juxta* Carpzov. qv. 117. n. 49. haud torturæ nomine notanda veniat: *Stephani* tamen in C. C. art. 58. n. 3. de sententia *Clari* quoad gradus torturæ adjicit: *nihilominus talis metus & suspicio torquendi æquiparatur torturæ: hinc infertur, quod paria sint, confiteri per tormenta, vel metu tormentorum*: addimus notam *Blumblacheri* in art. 45. C. C. p. 126: *Solche Furcht und Bedrohung der Marter, wird ipsi torturæ verglichen, und daraus die Folge gemacht, quod paria sint confiteri per tormenta, vel metu tormentorum. L. 2. ibi formidine tormentorum Cod. quorum appell. non recipiantur. Carpz. P. 3. qv. 117. n. 44. proinde vero etiam cir-*
cum-

cumspectione opus est, quoniam *callida & malitiosa* subiecta facile talem *metum simulare* possunt: ubi necesse est, ex titulo & indiciis *simulationis* per *moralia* etiam media & subsidia *fraudem* detegere, quo *Medici* pariter *haud exiguam* operam conferre possunt; quandoque videlicet indicare sciunt, an ratione *temperamenti*, status *sanitatis*, *hæreditariæ* dispositionis, *consuetudinis*, morborum *prægressorum* &c. hic angor & metus subiectis *naturalis*, an *affectus* sit: hujus indolis subiecta in aliis arduis, *animum & corpus* concernentibus, afflictionibus & negotiis, æque ita *pusillanimitas* esse, subinde *insomnia* *anxia* & *terribilia* frequentius experiri solent; ubi non æque statim *exacte*, aut *consummate Melancholicus* status adesse debet, siquidem *tali* mentis qualitate aliquando *sanguinei*, *sanguineo-phlegmatici*, *sanguineo-melancholici* temperamenti homines præditi esse observantur; ut adhuc animi *morbus* desit, & tantum hæc *mollities* & singularis *sensibilitas* animi præsto sit.

§. IV.

Quoad *Animi* qualitatem præterea notandum est, quod quædam subiecta tanta *mollitie*, *sensibilitate* & *flexilitate* prædita sint, qua in rebus *adversis* aut periculosis, non modo eximie *mentali* consternationi submittuntur, sed subinde graves & subitaneas, ominosas *corporis* offensiones experiuntur, dum vel confestim in *animi deliquia* nunc *mitiora*, nunc *acerbiora* concidunt, nunc vehementes *cordis palpitationes*, *vertiginosas* perturbationes, *sensuum* externorum *obnubilationes*, ominosas sanguinis *ebullitiones*, *congestionem* sanguinis *ad cor*, indeque provenientes *suffocativas* comminationes, conatus *vomendi*, crucia-

C

tus

tus torminosos & pro ratione *temperamenti* ac copiae bilis largam profusionem bilis in intestina & ventriculum, hincque dependentes *angustias præcordiales*, vomitus biliosos, diarrhæas similes, *colica pathemata*, interdum *semi-convulsiva*, comminationes *semiapoplecticas* &c. experiuntur, qualia pathemata in *sensibilibus* personis in aliis casibus & occasionibus animum valde aut subito afficientibus, præcipue vero inopinatum *terrorem* causantibus, satis sæpe occurrere solent: *Hujus* constitutionis hominibus *Tortura confestim* applicanda haud est, sed prius prudens *Medicus*, quoad *hanc* circumstantiarum illarum *indolem*, quantum fieri potest, ex *vita ante acta*, & observationibus ac relationibus de eadem conquisitis, aut ex *moribus* durante *incarceratione* annotatis, ex *ætatis*, *prosapiae*, *educationis*, *sexus*, *temperamenti*, prægressorum & concurrentium *animi pathematum*, & *morum* ratione & conditione, nec non ex *morborum* prægressorum, & adhibitorum *remediorum* qualitate, ex *diætæ* ratione, ex propensione *personali* in certos morbos, ex *morbis hæreditariis*, aut etiam ex *antebac* usurpatis suspectis & *incongruis* aut *perniciosis medicamentosis* artificiis rite percontari debet: in qua *posteriori* circumstantia *singulares* observationes *prudenti* disquisitioni se commendant, quando videlicet ejusmodi *ma-la* & *perversa artificia*, in subjectis nonnullis adhibita, non quidem *plene adversam* valetudinem causantur, tamen ad *facilem* certi morbi invasionem *disponunt*, velut ad suspecta *molimina* hæmorrhagica, aut actualia *profluvia* cruenta, ad gravissimos motus *spasmodicos* & *convulsivos* ad *pertinaces* & *impetuosas congestiones* &c. quorum affectuum *actualem* & *perfectam* invasionem *facile* prædictæ alterationes

tiones *animi* causari possunt & solent : cui exemplo annumerari possunt *Fæminæ*, quæ quidem non *valetudinariæ*, ast haud *perfecte sanæ* existunt, sed ex *levi animi motu pathetico facile* in illum perfectum *morbosum* statum conjiciuntur, in quem hætenus tantum *aliquo modo* inclinaverant, qualis sexui utplurimum *familiarior* & *acerbior* esse solet : id quod tanto *certius* & *fortius* contingit, quando in talibus personis ob *torturam* decretam *eximia animi* afflictio provocatur, quæ tanto *impetuosior* & *ominosior* esse solet: in quali statu iterum *Medici* judicio opus est, ut videlicet subjectum quoad *animi* & *corporis* qualitates recte inquirat, *damna* ex *torturæ* administratione metuenda, perspicue & cum *ratione* indicet, & si quid ad *judicii* & *processus* sublevationem contribuit, significet, ad minimum *suo consilio* & auxilio *subjectum* *torturæ* *præparet*, ne *prædicta* detrimenta *actu* consequantur: Et quando quoad hanc potentiam *animi* in excitandis *morbosis* insultibus, *suspecta* *subjecta* *simulare* audent, tunc iterum peritus & *judiciosus* medicus hanc simulationem *resolvere* potest & solet, unde denuo liquet, quod in *tali* casu *Medici* concursus & *judicium* requiratur: Huc etiam referimus illam *connatam* & per *hereditatem* propagatam *qualitatem animi*, qua quidam homines *summam aversionem* a conspectu sanguinis habent, ita ut in *syncopen* repente quidam delabantur, quando sanguinem inspiciunt: si itaque sub *forcipum* & *funiculorum* applicatione evidens *cruentatio* succedit, facile tunc *scopus* *torturæ* *evanescit*, quando sub tali gravi *animi deliquio* *Torturæ* *processus* interrumpitur: in quali causa iterum aut ejusmodi *tormenti speciem*, quæ *cruentationem sensibilem*, vi-

delicet non modo *visibilem*, sed in genere *sensibilem* & *contactu calido*, aut sub *dolore dilaceratæ* partis perceptibilem, (ubi multum in tali casu admodum operosa *imaginatio* valet) infert, *omittere*, aut *aliam* dictare & applicare decet; quoniam in *tali* necessitate & casu *Medicus* sua arte *hæreditariam* dispositionem extinguere & *emendare* haud valet: Tales circumstantiæ itaque comprobant, quomodo in *Torturæ legali* & congrua ordinatione & applicatione etiam quoad *Animi* disquisitionem *Medici* scrutatio & dijudicatio perquam *utilis* & *necessaria* existat: ex quibus annotationibus pariter constat, quod tolerantia tormentorum etiam *animi vigorem* & *præsentiam* requirat, quamvis contrariante adsertione *P. Zacchias Lib. 6. tit. 2. qv. 4. n. 4.* eloquatur, quod *tolerantia tormentorum vigorem & robur corporis, non animi respiciat*: unde præter corporis capacitatem, etiam *animi firmitas* ad *torturam* sustinendam necessaria est.

§. V.

In *Subjectis Torturæ* ratio porro habenda est *Ætatis*, ubi communiter judicatur, quod homines *Impuberes* tormentis consuetis submitti haud queant: non quidem *nostri* fori est, *Pubertatis* terminos in sensu *universali* decernere, suffecerit in sensu *Medico* periodum *Pubertatis* in finem *decimi tertii*, & totum *decimum quartum* ætatis annum posuisse; de reliquo fusius de themate *Pubertatis* egit *Excell. Dn. Cancellarius de Ludewig in rr. de ætate Legitima Puberum & Majorum*: communiter itaque a tortura exempti judicantur homines *utriusque* sexus, qui *decimum quartum* annum, nec attigerunt, nec compleverunt; quare *Tabor de Tort. cap. 5. n. 25.* dicit: *quæsitum esse*
de

de minore 14 annis, subeuntes, in hac materia non distinguere puellas a pueris, sub utriusque sexus terminum 14 ætatis annum in criminalibus poni, utcunque in nuptiis distinctio illa, atque alias etiam observetur: huc referimus verba *Blumblacberi in art. 45. C. C. n. 9. p. 127.* es ist gewisser Rechts, daß die Impuberes oder junge Kinder unter 14 Jahren nicht torquirt werden können: *Textus expressus in L. de minore 10. in princ. ff. de Quæstion. ubi Jurisconsultus sic ait: de minore 14 annis quæstio habenda non est. & quamvis infantes ac in prima pueritiæ periodo consistentes ordinaria torzura affici non queant, cum animi corporisve teneritudo sine lethali offensa talia tormenta haud perferat, tamen pueris & pubertati proximis subjectis territionem concedant, habenas & ferulas dictitant, quin instrumentorum torquentium oblationem, quasi cum iisdem affligi debeant, decernunt. vid. Carpzov. qv. 118. n. 14. Matthæi de Criminibus Lib. 48. ff. tit. 16. de quæst. n. 9. Theodoricus in judic. crimin. pract. c. 9. apb. X. lit. b. p. 1262. Tabor l. c. §. 27. qui posterior aliquo modo a Carpzovio dissentit, quem dissensum etiam tenet modo dictus *Blumblacber l. c.* qui instrumentorum torquentium oblationem impuberibus non admittunt, quia hæc a Carnifice perficienda, & maculam inurit, carnificis manu inuri; habena vero & ferula cædi possunt ab aliis personis, velut per lictores, stratores, statores, janitores. conf. Zangcr de tort. c. 1. n. 35. seq. Cujacius de custodia reorum ad Lib. 4. C. interim hic Cujacius existimavit, quod pubertati proximi utpote doli capaces torqueri queant; contra quem *Matthæi de Criminibus l. c.* ita judicat: nescio, an id probari possit: leges enim adductæ loquuntur expressim de minore annis quatuordecim: nec sequitur est doli capax, ergo torquendus: sed illud potius: est doli*

C 3

capax,

*capax, ergo habena vel ferula cædendus, non torquendus: conf. Zanger de quæst. c. 1. n. 36. Sed ne in alienam messem nostram immittamus falcem, illud saltem hoc loco perpendimus, an plane nullus casus detur, ut pubertati proximiores in duodecimo, aut nondum confecto decimo tertio ætatis anno consueris tormentis, & quidem forcipibus & funiculis affici queant? P. Zacchias L. 6. tit. 2. qv. 4. n. 4. quadantenus hanc quæstionem tangit, sed baud sufficienter decidit: nam proponit quæstionem: an non im-
puberes maturius ad animi vigorem pervenientes torqueri queant? quo loco recte adserit, quod sola animi præstantia non sufficiat ad subeunda tormenta, sed quod etiam firmitas & congrua corporis soliditas requiratur; unde decisionem ad Medicos defert, quando dicit: itaque particulares naturas, judex, requisita si libet, Medici sententia antea considerans, aptas vel ineptas ad hujus tormenti tolerantiam judicabit: Si vero evenerit ille casus, ut in pubertati proximiori subiecto integra non modo ratio, sed & satis robusta & conveniens firmitas corporis præsens fuerit (quemadmodum quidam homines non modo mature ad firmiorem usum rationis perveniunt, sed & sub mediocri præstantia mentis, quæ tamen ad torturam sufficiens, adeoque non imbecillitati annumeranda est, ad firmum quoddam corporis robur pertingunt,) tunc utique actualia tormenta, (licet non protractio ad scalam & extensio membrorum, neque tertius & summus gradus, adeoque neque ziemlicher massen, neque mit der Schärffe, tortura administranda sit,) videlicet applicatio forcipum ad digitos, nec non funiculorum usus, (quibus cum non modo initium torturæ faciendum, mit Schnüren oder*
Bann

Vanden den Anfang zu machen, quando reus *non tam ar-*
de, constringitur, sed vincitur ac paululum ligatur,) sed
 etiam *arctior juncturarum* manuum constrictio admitti
 possunt, quia in tali subjecto ob *distinctas animi ac corpo-*
ris qualitates & *sufficiens robur*, vires *has* tormentorum
species tolerant, quemadmodum tales adhuc *impube-*
res homines facile illum canonem intelligere possunt,
 quod qui in *delictum* consentit, etiam in *penam* con-
 sentire censendus sit; quid quod *pravitas animi* impube-
 rum superat aliquando malitiam & astutiam puberum & na-
 tu majorum, ut ita *Platonis* effatum *lib. 7. de legib. pueri quo-*
niam prudentiæ fontem nondum perfectum habent, non solum
acerrimi & petulantissimi, sed & insidiosissimi omnium besti-
arum sunt, non absolute impuberes eximit a tortura, nisi in
 hac annotatione jus adaptari debeat *his, quæ secundum plu-*
rimum eveniunt, non vero iis, quæ raro contingunt, ut ha-
betur per l. ex his & per l. seq. ff. de leg. & Sens. & cons. & per
l. neque Leges ibid. quod vero a *fortiori* tormenti gradu
impuberes absolute excepti sint, non modo a *Medicis*, (inter
 quos *Fort. Fidelem Relat. Med. Lib. 2. Sect. 3. c. 2.* allegamus)
 sed & *Jureconsultis* comprobatur: quando vero quidam
 homines *legitimam* & consuetam pubertatis periodum atti-
 gerunt, *corpore* tamen & *animo* adhuc *teneri* & imbecilles
 sunt, tunc nihilominus tormentis *actualibus* aut *realibus*
 submitti non debent, quia ipsis gravis inde *sanitatis læsio* &
vitæ afflictio imminet, dum *animus corpusve ineptitudinem*
 quandam gerunt, quo minus *torturæ majores* & cum *ma-*
gno cruciatu affligentes gradus sustineant; quam observa-
 tionem etiam modo citatus *Fidelis l. c.* profert: & dum *se-*
quior sexus præ masculino communem *teneritudinem* &
moli-

mollitiem animi corporisve possidet; propterea eidem etiam parcendum est, quamvis jam pubertatis terminum attigerit, aut quadantenus superaverit, si præcipue prædicta imbecillitas obest: quam vis contrariam aliquatenus adsertionem proferat Löm. l. c. p. 786. §. 3. n. 4. quando dicit: unde cum ætas non æqualiter in omnibus personis, neque in omnibus provinciis succrescat, ut in vigore corporis & animi ita proficiant: unde & Juris-Consulti illam ætatem pro tortura sustinenda ad annum decimum octavum in pueris & decimum quintum annum usque extenderunt in puellis: ita quæque observatur in nostro novo processu criminali in Regno Bohemæ artic. 17. §. 1. nos Fæminis ob communem & distinctam teneritudinem potius plures annos in consueto vitæ tramite largimur, quo sufficienti robore ad perferenda tormenta instruuntur, ni in iisdem etiam natura aliquid extraordinarium & præmaturum efficiat: ubi quæstio nobis non deciden- da & applicanda venit, an fæminæ maturius pubescant, quam masculi, quæ sententia a nonnullis supponitur; quam allegat Zacebias Lib. 1. tit. 1. qu. 6. quod assertum tamen negamus; unde haud cum illis consentimus, qui fæminæ duodecim ad pubescentiam annos tribuunt, vid. Zacch. l. c. n. 28. quem terminum præcocem vocat, n. 29. 37. & de eodem dicit: quod ex fæminis vix duodecima pars in duodecimo ætatis anno menstruetur n. 34. alias puellæ unius, duorum, trium, quatuor &c. annorum Menstruatæ etiam puberes vocari queant: quare idem Zacch. n. 36. dicit: quod hic terminus duodecim annorum a Jctis fæminis ad pubescentiam assignatus, præcocior sit, quam par est: unde liquet quod Jcti Medicorum observationibus niti & non semper receptis opinionibus, aut legibus, quæ porro talibus opinionibus nitun-

nituntur, firmiter inhærere debeant: siquidem in *præsentē* animadversione neque *sufficienter* hætenus *probatum* fuit, quod in certis *Provinciis* quædam *fæminæ citius*, quam *masculi pubescant*; & si hæc traditio etiam vera esset, tunc ex observationibus & legibus *provincialibus*, non valet consequentia ad *universale*. Denique hac occasione *illam* quæstionem proponimus & ventilamus, an puella quæ *decimum quartum* ætatis annum non modo *attigit*, sed etiam superavit, *tortura* affici debeat, quando *nondum Menstruata* fuit, aut quando nunc *prima* aut *altera* vice *Mensium* fluxum experitur? hanc quæstionem *Negativa* decidimus, ob rationes, quia *fæmellæ*, quæ *hoc* tempore *nondum* hoc *uterinum* purgamen subiere, aut *perfecte* valetudinariæ, aut *semi* tales existunt; siquidem *retardatio* Menstrui fluxus ut plurimum *connexam adversam* valetudinem, vel minorem, vel majorem, semper tamen in *deteriorem* statum inclinantem complectitur: quando itaque in tali statu aut *territio* nuda & *verbalis*, aut *realis* adhibetur, tunc facile & repente *majus* corpori & *vitæ* imminet *damnum*, quod tam *eximia animi* commotione & *angore* excitatum, *subitaneos*, impetuosos & valde *perniciosos* eventus causatur: nam *status morbosus* jam aliquandiu gliscens, *simul* & *semel* commotus, pessimos & interdum *repente funestos* facit progressus: quando etiam *Menstrua*, *prima* vice imminetia & erumpentia, tam *gravi* & *animum* vehementer offendente & *perturbante* causa, quæ in vehementi *metu* & *angore* de subeunda *tortura* consistit, alterantur, tunc teste *experientia*, qua causas *minoris* momenti & *efficaciæ* conciliamus, *simul* & *semel* totus Mensium processus gravissime *confunditur*, ut vel *præcoces* & *periculosæ* sanitatis perversiones

oriantur, vel in tantum *morboſi* ſtatus gradum conjiciantur, ut *ægre*, aliquando *nunquam*, ſollicita quamvis *medica* ope adhibita, reſtitui queant, quin *complicati*, *intricati*, *refractarii* & *corrupti* inde facile proveniant morbi: quibus ſubjectis propterea tormenta haud adjudicanda & applicanda ſunt: idem etiam valet, quando fœmellæ tales *primam difficilem* & valde *doloroſam* Menſium eruptionem ſubierunt, quibus imminente *altera*, aut *tertia* eruptione atque periodo, *haud* tortura adhibenda eſt, ne perinde *gravia* & *ægre* aut *vix* corrigibilia *ſanitatis* detrimenta, conſequantur: tanto minus vero conſultum eſt, talibus ſubjectis jam *appropinquante*, aut *præſente* & continuante periodo, qua *Menſes* fluere debent, *tormenta* applicare; ſed potius convenit, cum ejusmodi perſonis *aliquandiu* moram tenere, quo cum hoc *intricato* Menſium negotio natura quadante-nus *in ordinem* tranſeat, ut nunc *ſecurius*, hoc acerbius erudiendi veritatem medium adminiſtrari & in uſum trahi queat: in *genere* denique ſciendum eſt, quod a *Menſium* proceſſu, valde alterato, *repentini*, aut *eximii* morboſi affectus ortum trahere ſoleant: ubi ſimul *Medici reliquum* perſonæ *animi corporisve* ſtatum explorare debent, an videlicet illa valde *ſenſibilis*, *immorigera*, *corruptorum* & valde exorbitantium *morum* ſit, an quoad *corporis* conſtitutionem valde *plethorica*, temperamenti *calidi*, *cacochymica*, *perturbatis* aliarum *evacuationum* ſucceſſibus afflicta, motibus morboſis, *ſpaſticis*, *congeſtoriis* &c. obnoxia exiſtat, ſub quali ſtatu tanto minus eadem ad torturam *aptum* exhibet ſubjectum, ut propterea, ſi talium ſubjectorum *vitæ* & *ſanitatis* ratio habenda eſt, major *circumſpectio* requiratur, neque *tormentorum* applicatio ſubminiſtretur aut accelere-

tur:

tur: Et hæc momenta, quoad *impuberis* ætatis disquisitionem se attentæ observationi submittunt.

§. VI.

Respectu *Ætatis* nunc *Senum* ratio habenda est, qui *limitatam* immunitatem & *exceptionem* a *Tortura* tenent & possident, quoniam *Senectus* pro morbo habetur, Senes pro hominibus, *animo & corpore debilibus*, aliquando *femi delirantibus*, *memoriæ vitiis* laborantibus & *puerili sensu* præditis æstimantur: *conf. Criminalistæ præc. Tabor l. c. §. 29. Zanger l. c. n. 38. seq. Matthæus de Crimin. l. c. n. 10.* qui dicit: *quia Senes bis pueri sunt: Dambouder l. c. n. 5.* qui Senes *pene delirantes* æstimat & quos multos allegat *Carpzov. qu. 118. n. 35. seq. Zacchias l. c. n. 5. seq. (concil. ejusd. Lib. 1. tit. 1. qv. 9. n. 25. cum notis Ziegleri.) Fort. Fidelis l. c.* siquidem etiam *Stryckius de Jure Sensuum diff. 9. c. 2. n. 6.* *obliviosos* senes esse judicat: attamen simul *n. 7.* addit: quod sæpe senes *memoria pollentes* reperiuntur, & certius illorum *recordentur*, quæ in *Juventute*, *sensibus* perceperunt, quam quæ ante *spatium aliquot septimanarum*: haud vero necesse est, multum sollicitum esse circa *certum senii terminum*; unde prædicti *Ddres* adferunt, quod *judex* non tam *de ætate*, quam *de infirmitate senum* inquirere debeat, ita *Blumbacher l. c. n. 12. p. 128.* dicit: *Ein Richter hat nicht so fast auf die Zahl der Jahre, als auf die Schwachheit des Leibes und der Kräfte zu sehen: Carpxovius impr. n. 38.* dicit: quod illi senes *torqueri* haud debeant, qui *ætate sunt defecti & bonam partem virium, consilii & mentis, propter senectutem amiserunt*: hinc *Ulpianus* senes *ob virium imbecillitatem a tortura liberat*, de quibus *author ipse* asserit, *quales ii solum sunt, qui corporis imbecillitate laborant, ut sine vi-*

in periculo praesenti tormentis interrogari nequeant: conf. Theodoricus in judic. Crimin. pract. Cap. IX. aph. X. lit. c. n. 4. p. 1263, qui quoad differentiam Senum provocat ad Menoch. cas. 59. quare Zacchias l. c. n. 6. loquitur: melior est Jurisconsultorum sententia, quia nullus certus terminus in ulla re, & praec. in aetatum mutatione potest in particularibus assignari & sic Judicis arbitrium in hoc intervenire debet: erit enim qui sexagesimo tertio aetatis anno, vegetior & robustior erit alio, qui nondum quinquagesimum excesserit: & quamvis communiter a sexagesimo aetatis anno, aut secundum alios (vid. Zacch. & Fort. Fidelis) a sexagesimo tertio & ita dicto magno climacterico anno senectus numeretur, tamen crebra occurrit observatio, quod in hac aetatis periodo multi senes bono animi corporisve vigore, firmitate & robore instructi sint: quare non promiscue & quoscunque senes a tormentis immunes declarant Doctores: siquidem Carpxovius inter alios eloquitur: n. 39. neque tutum esset generaliter affirmare, a tormentis excusari senes, cum hac ratione saepe versuti senes, praes. mulieres veneficae impunitatem assequerentur: non itaque quaestio est de decrepita & effeta senectute, siquidem juxta regulas & aestimationes medicas senes interdum adhuc vegeti sunt & comparate sufficientem animi & corporis firmitatem continent, qua sine offensa sanitatis tormenta sustinere queunt; quid quod corpus senum tanta saepe pollet rigida densitate, ut hac adminiculante aliquoties satis duros labores exercere queant, modo de reliquo sani sint: haud enim absolute necessitatis est, ut in quolibet senii stadio & statu subjecta infirma & adversa sanitate oppressa sint: ita Riedlinus in Lin. Med. An. 1. Mens. Octobr. obs. 24. p. 348. Torturae in vetula septuagenaria non tam viribus, quam annis sene & sat adhuc

robusta concessæ & cum successu administratæ mentionem facit: quamobrem Zacchias l.c. judicat: nisi præcipitate ætatis sint, & viribus effætis non video, cur non possint, saltem levioribus tormentis cruciari! ex quibus liquet, quod sub certis circumstantiis etiam talia senilia subiecta torturam perferre possint, quæ jam septuagesimum ætatis annum attigerunt: hinc non modo juxta *Farinacium* qv. 41. n. 29. *Carpzov.* qv. 118. n. 38. & 42. *Brunnemann.* Anleitung zu vorsichtiger Anstellung des inquisitionis-Processes, Anmerkungen über das X. Cap. §. 2. p. 352. *Blumblacher* l.c. (cujus verba sunt: Wann demnach ein 60 oder 70 jähriger Mann, oder Persohn noch bey ziemlicher Stærke wäre, gestalten es dann dergleichen Leute wohl giebt, so wäre eine solche Persohn noch wohl, jedoch gering und mit solcher Bescheidenheit zu torquiren, auf daß er demselben an Gesundheit und Leben keinen Schaden brächte.) *Franc. Personalis de indiciis & tortura* n. 15. (qui judicat: *Senes vel saltem leviter torquentur, & per unum miserere in tortura retinentur*) apta senilia subiecta terreri, sed & secundum *Tabor* l.c. leviter aliquando torqueri possunt, videlicet forcipum, imo funiculorum applicatione, quia rigidius illorum corpus non ita sensibile est, ac juniorum: servata illa cautela, ne læsiones quædam sub tortura graviores inferantur, quæ in senilibus subiectis tardius & ægrius reparantur & quoad consolidationem variis damnis & pravis accidentalibus consecutionibus obnoxia sunt; quando itaque quidam senes vires sufficientes possident ad committenda latrocinia, robbariam, furta violenta cum effractione, violenta stupra &c. tunc justam contra se suppetunt præsumptionem & æstimationem, quod in casu ne-

cessitatis tormenta, tolerare queant: attamen in hac disquisitione iterum *medica* occurrit quæstio, an videlicet *senex animo & corpore* vigorosus, (& hisce qualitatibus ad admittendam *torturam* idoneus) tamen *ominosa* sanguinis plenitudine obrutus, *spirituoso* potu frequentius oppletus, repentinis & *periculosis* sanguinis commotionibus obnoxius, in *apoplecticos* affectus ex variis *causis & indiciis* proclivis, tortura affici queat? pro hac quæstione decidenda iterum *Negativam* tuemur sententiam, quoniam ob animi vel *angustiam*, vel *indignationem*, vel *aliam* perturbationem, nec non ob *dolorem* indeque oborientem gravem & *perversam* sanguinis commotionem, prædictus valde *periculosus* affectus facile excitari potest, ni *medica* ope ejusmodi prævæ consecutioni *præveniat*; ubi vero antea *perita* indagatio *medica* instituenda est, an etiam ejusmodi senilia subjecta *talibus* qualitatibus prædita sint, ne hæc frivole & astute *simulent*, & ex titulo *qualificari* senii torturam & confessionem delicti declinare cogitent: Denique in hac circumstantia addimus verba: *Frölichs de Frölichsburg in Comment. in C. C. Lib. 3. tit. 5. n. 5. p. 202.* Da aber ein 60 oder 70 jähriger Mann einer noch frischen Gedächtniß, völligen Verstandes und guter Leibes-Kräftten wäre, könnte dergleichen einer ohne Beschwerde mit der Tortur belegt werden: ubi addit illa *jocosa*: wie denn die alte noch Baum-zähe Herren-Mütterlein der Tortur nicht befreyet seyn; Hoc loco etiam per *medicam* cognitionem testamur, quod senes, *aliquo* modo debiles, *nuda* territione, aut verbali comminatione affici queant, quorum *animus* hoc modo *quadante-nus* torquetur: id quod *Jul. Clarus quæst. 64. n. 22.* & modo nominatus *Frölichsburg* concedunt: Et hæc de relatione ætatis *Senilis* ad *Torturam* sufficiunt.

§. VII.

Proxima nunc ventilanda occurrit quaestio, an *Rationis confusione & impotentia* praediti, *Torturae* submitti queant? haec quaestio *duplicem* sensum comprehendit, an videlicet *Furiosi* & mente penitus *capti* torqueri queant & an *aliqualem* & per *intervalla* recurrentem, aut exacerbatum impetum & *defectum* rationis subeuntes, tormenta sustinere possint? prioris conditionis vulgo dicuntur *Furiosi*, *Maniaci*, *rabie* quadam afflicti, adeoque *sibi haud conscii*, neque *memores*, neque *deliberato* animo & *malitia* quicquam committentes, hinc *omni intellectu* destituti, *mortuo comparandi* & per *omnia ac in omnibus absentis*, aut *quiescentis loco habendi* a *Carpzovio l. c. n. 17.* judicantur, de quibus *sine ulla limitatione & discretione* Criminalistae judicant, quod *nequaquam dubium sit*, quin *furiosi a tortura excipiantur*, vid. *Zanger l. c. n. 43. Theodor. l. c. lit. b. n. 3. p. 1262.* siquidem quaestiones *sub tortura* propositae *firma & integra* sibi & rerum *ante actarum* conscia ratione decidi debent; quale quid *morali aestimatione* a furioso nunquam expectari potest; hinc *JCti* etiam decernunt, quod, si quis *integra* ratione praeditus, *delictum* commiserit, *postea* vero in *rationis perversionem* incidat, *tortura* is affici *haud* queat, *conf. Theodor. l. c. Bocer. de qu. & tort. c. 4. n. 10.* & ex eodem *Carpzov. l. c.* & quamvis *furiosus* de decreto *torturae* & fine ejusdem, ut & *confessione* ex *tortura* obtinenda *nullum sensum* regularem & *distinctum* habeat, ut propterea *finis* *torturae* *nullo modo* obtineri queat, tamen quia *communiter* homines *delirantes* quoad *vitaenaturalis* & corporis *oeconomiam intricata*, *complicata* & *refractoria* qualitate *valezudinarii* sunt, ea propter etiam a tor-

men-

mentorum afflictione liberi existunt, quoniam in tali statu ob *qualificatam animi & corporis afflictionem*, facile & vehementer *periculosa morboſa corporis alteratio per torturam*, quæ in talibus ſubjectis ſine *eximia violentia* committi haud poteſt, excitari & accelerari poteſt, velut impetuosa commotio ſanguinis, quæ ominosis *orgaſmis*, immoderatis *congeſtionibus*, funeſtis *extravaſationibus*, magnis *ſtagnationibus & ſtaſibus* ſe exſerere poteſt, quibus afflictionibus facile *inflammationes* extreme periculosa & præcipue *phrenitis, angina, nec non Apoplexia, convulſiones, ſuffocationes, hæmorrhagiæ* excedentes & *mors ſubitanea* ſupervenire poſſunt, ut ob corporis & *valetudinis* rationem *tortura* talibus ſubjectis adplicari haud queat: Quod porro *Melancholicos* attinet, tunc tales homines aut *majori* aut *mitiori* gradu hujus animi morbi afflicti ſunt: quando *Melancholica* mentis *major & conſtantior* perturbatio in quodam ſubjecto occurrit, tunc ob modo traditas cauſas tormenta ipsis adhiberi haud poſſunt: ſiquidem communiter Doctores *ſummum* Melancholiæ gradum advertunt, quando ſubjecta a tortura *immunia* declarari debent; quando vero Melancholia *mitior* eſt, ſuaque *intervalla* tenet, tunc iterum tortura locum *non* invenit, quoniam hæc facile *acerbiores* inſultus & periculoſiores *conſecutiones* provocare poteſt: quemadmodum etiam *leniores* melancholici *valetudinariis* hominibus adſcribendi ſunt, qui communiter *quotidianas* aut *animi*, aut *corporis* afflictiones experiuntur: quoniam itaque *tortura* *aliqualem* animi & corporis *firmitatem* requirit, *utriusque* vero ſubjecti firmitas in *Melancholicis* deficit, ob id cum ſecuritate talia ſubjecta tormentis affligi haud debent: & quando *Brunnemannus* in *Proceſſu Inquiſitio-*

sitionis cap. 8. membr. 5. n. 27. statuit, quod liberatio a questione vel absolute, vel ad tempus valeat, tunc in applicatione ad præsentem observationem, quidam torturam Melancholicis illo tempore admittunt & adjudicant, quando affectus aliquo modo remisit; sicut Wildvogel in disp. alleg. c. 7. §. 8. p. 44. dicit: quod si igitur inquisitus pro vero Melancholico habeatur, non dubitandum, quin a tortura sit immunis, ut Dni Scabini Jenenses, teste Theodorico responderunt: Negandum tamen non est judicem, si affectus remittat & inquisitus ad sanio rem mentem redeat, ad torturam progredi posse in casu, ubi cum dilucido intervallo deliquit, vel Melancholia supervenit, Menoch. de arbitr. jud. quæst. lib. 2. cas. 325. n. 11. conf. Brunnem. Anleit. zum inquisit. Proceß Anmerckung in cap. X. art. 6. p. 351. Nos talem casum ita decidimus, quod lenis melancholiæ remissio, tam quoad animum, quam quoad corpus nondum torturam concedat, siquidem vel prævia torturæ annunciatio Melancholicis subjectis profundas angustias, animo & corpori nocivas, extorquet, repentina vero, subitaneas alterationes, in genere vero aut comminatio, aut applicatio torturæ pristinos acerbiores gradus melancholici affectus facile revocare & exasperare potest, ut subitanea talis excitatio longe periculosiores affectus causetur, quam priores extiterunt: quamobrem magna & sufficiens affectus Melancholici remissio requiritur, si in talibus subjectis tortura locum invenire potest, siquidem status Melancholicus valde intricatus est, ut circa illius tractationem & dijudicationem eximia peritia & prudentia necessaria existat; quare sæpe verum est nonnullorum Jctorum judicium, quod semel furiosus, semper talis præsumatur & quod demens de præterito, præsu-

matur talis de præsenti, videlicet in proximiori proclivitate conf. P. Zacchias lib. 2. tit. 1. qu. 23. & quando porro Melancholicorum subjectorum remissiones aut intervalla vel dilucida, vel obscura sunt, qualem distinctionem P. Zacch. lib. 2. tit. 1. qu. 21. n. 26. & ex hoc Tabor l. c. §. 24. proferunt, tamen in torturæ adjudicatione & administratione tali intervallo cum securitate nulla fides est habenda, quamobrem Zacchias l. c. dicit: ii, qui manifesta habent dilucida intervalla, in plerisque ut sani habendi, si modo nonnulla excipias, quod tamen præjudicialibus, quam favorabilibus locum habebit: in favorabilibus enim, e. g. patet quod tales testari possint l. furiosum §. si vero C. qui test. fac. poss. in præjudicialibus autem qui non excusantur a pæna si delinquant, Gaballus Resolut. Crimin. Cent. 2. cas. 297. n. 38. at ii qui tantum remissiones, non intermissiones dementiæ habent, ex mea sententia ut insani judicandi: de talibus subjectis Tabor l. c. judicat: in hac causa dicendum, eos qui semel vero furore correpti sunt, ne quidem eo tempore, quo dilucida furoris intervalla habent, tormentis subjici posse, cum sic facile fieri possit, ut vehementia doloris in pristinam calamitatem conjiciantur, adeoque certum judicium hinc ferri nequeat: In mitiori vero melancholico statu, mitior torturæ gradus, prout circumstantiæ Subjecti permittunt, locum nihilominus invenit: ne vero personæ suspectæ melancholiam fingant & simulent, perinde judicioso & perito Medico scrutamine opus est, siquidem Jcti hoc malitiosorum hominum refugium declinant: unde Carpzov. l. c. qu. 118. n. 19. sentit: Quare & Scabini priusquam adversus ejusmodi homines quicquam decernant, indagationem & judicium periti alicujus Medici requirunt, ne scilicet malefici homines furorem & melancho-

choliā fingentes, torturam ac pēnam effugiant. Frölich c. n. 2. ita judicat: Damit aber niemand mittelst ertichteter Überwisch- höchsten Traurigkeit und Kleinmüthigkeit die Tortur entfliehe, soll ein Richter in zweiffelhafften Fall einen berühmten Medicum berathschlagen und selben fragen, ob es wohl eine wahre Überwischigkeit, item Kleinmüthigkeit sey? conf. Ludovici in C. C. art. 59. cujus verba sunt: intuitu melancholicorum quoque medici sunt consulendi, an melancholia vera adsit, an vero talis saltem simuletur, nec non in Peinl. Process c. 9. §. 47. Wann man nur gewiß ist, daß sie unsinnig seyn, als wobey man verständiger Medicorum Gutachtē mit adhibiren muß. vid. Brunnemann. Anleit. zum Inquisitions- Process Anmerckung in Cap. X. art. 6. p. 351. 352. In tali casu dicit Wildvogel l. c. incumbit etiam judici malitiis hominum obviare & iis non indulgere: quo vero in arbitrio suo iudices civiles certius succedere & judicare queant, præstat Medicos in consilium vocare, qui de Melancholia vera & ficta meliori cognitione magisque fundata ratione judicare possunt: etenim astu & malitia hominum suspectorum in multis casibus admodum magna est, quæ civilium iudicum arbitrium facile occæcari potest, (siquidem ipse Rex & Prophetæ David simulato suo furore, Regem Achim obnubilavit) quo minus cognoscerent verum, eam ob causam Medici requirendi sunt, an ex corporis & cohærentium rerum naturalium ratione & constitutione veram animi perversionem cognoscere queant; ad quam veritatem eruendam aliorum hominum, cum suspectis talibus personis commercium & quotidianam rationem & conversationem servantium, insuperque illarum actiones, provide observantium & comparantium, animadversiones & testimonia non

parum contribuunt: quod vero homines *dolose* Melancholiam & amentiam *simulare* queant, *conf.* testimonia in *D.D. Præsidis Jurispr. Med. Tom. I. Part. I. cap. X. de Morb. simul. §. XI. lit. a.* ut & *Borellus Cent. 3. obs. 30.* Denique hoc ordine reminiscimur *miserabilium talium* personarum, quæ nec furore, nec melancholia affectæ, sed *stupidæ & fatuæ* sunt, quæve ad interrogata *nihil distinctum*, aut perspicuum regerere possunt & quæ propterea *animo*, imo ut plurimum *corpore* imbecilla & *infirmæ* existunt, a quibus *nullo modo finis* ille obtineri potest, qui cum *tortura* intenditur, & si talium subjeutorum *œconomia vitalis* non *eminenti* effectû & periculo *læditur* ac afficitur, tamen hac offensa *animi stupor* magis confirmatur & *scopus torturæ* baud obtinetur, ut propterea per *sensus naturalis* suffragium ejusmodi subjecta tormentis submitti *nequeant*: quid quod *experientiæ* Medicæ testimonium est, quod si *tales* personæ ex *prægnanti* quadam causa & occasione *sensibiliter* afficiantur, tunc in *gravius animi* ac *corporis* damnum delabuntur; quemadmodum tales *stupidi* homines *ut plurimum accelerata* morte expirant, qualem tormenta, *animum & corpus* per *dolorem* afficientia, *facile* provocare possunt, id quod respectu personarum, *ætate*, *temperamento*, *educatione*, *diætâ*, *vitæ genere*, *ratione morborum prægressorum*, *hereditariæ dispositionis*, *perpefforum casuum violentorum* &c. & *causarum* inde fluentium qualitate *facilius* evenire potest: ut propterea in *talibus* animadversionibus quælibet *prudens* disquisitio medica necessaria existat.

§. VIII.

Posteaquam hætenus *Sensuum internorum imbecillitatem* exploravimus & cum *tormentorum* tolerantia com-

paravimus, ita nunc *externorum* Sensuum defectus aliquo modo dijudicabimus; quo loco quaestio ventilanda erit, an *Cæci, Surdi & Muti* torturae submitti queant? De *cæcis* non multa occurrit dubitatio, unde *ut plurimum* a tortura immunes judicantur, siquidem illorum confessio de *parato* crimine, aut *circumstantiis* illius admodum imperfecta & *dubia* creditur, hinc Criminalistæ tantum admittunt confessionem a *cæcis extorquendam*, quando factum quoddam poena dignum, *illo* tempore commiserunt, quo *visu* legitimo præditi fuerant: *vid. Zanger. l. c. n. 48.* & quamvis plures casus contingere queant, in quibus *cæcorum* testimonium & confessio etiam per *tortura* exquiri debet, tamen hæc circumstantia ad *medicum* forum haud spectat: Interim quidem *Cæci* annumerantur personis *miserabilibus*, juxta *Stryckium de Jure Sensuum diff. 2. cap. 1. n. 4.* ubi annotatur, quod *ob utramvis cæcitatem in jure aliquis morbosus dicatur*, unde concludi posset, quod si homines *morbosi* magnam *immunitatem* a tormentis habent, ea propter etiam *cæci* ab iisdem *liberi* esse debeant: *major calamitas* quidem & *naturæ* potestate, aut *artis* ope *vix curabilis* est cæcitas a *nativitate*, ea propter vero tales homines neque *deliri*, neque penitus *stupidi*, neque *exacte* valetudinarii sunt, testimonio illius a *nativitate* cæci, quem Salvator sanavit, qui de *præterito* suo statu aliqualem *rationalem* & *distinctam* confessionem tradere & rationem reddere potuit: quare *sola* cæcitas non per se *rationis impotentiam* & *corporis morbosam* qualitatem infert: ita *Œti* suas proferunt rationes, cur *cæcos* a *tortura* immunes haud declarent. *vid. Carpzov. l. c. n. 23. Stryck. l. c. cap. 5. n. 13. 14. Wildvogel de arbitr. Judic. circ. tort. c. 7.*

§.9.p.44. 45. propterea vero *non penitus* circa *cæcorum* dijudicationem *Medicorum* sententiæ negligendæ sunt; etenim dantur *cæci* cum notabili *rationis imbecillitate* præditi, qui ob causas etiam *morales* propterea ad *torturam* subeundam *inepti* sunt; dantur etiam *cæci*, qui varias *corporis morbosas* calamitates una sustinent, sive *capitis*, sive *pectoris*, sive *alterius* regionis *passiones*, ut propter talem *complicatum* statum ejusmodi *subiecta*, utpote valde *afflicta*, *miserabilia* & *valetudinaria*, tormentis submitti *haud* queant: interest itaque, ut *Medicus* cognoscat, inquiret & referat, quæ fuerit *origo*, *causa*, *duratio*, *qualitas*, *connexio* &c. *cæcitat*is, ut exinde *conclusio* formari queat, an talis homo *idoneum* *torturæ* *subiectum* sit, ut etiam *Judex* pro suo *arbitrio* agnoscere queat, *quantum* de *tortura* talis *subiecti* expectare queat, ut *finis sufficiens* obtineatur, ne frustra *grave* tale *medium* & *subsidium* suscipiatur & exerceatur: Proinde notandum, quod *Cæcitas* *comparate* sæpius *arduas* & *magni momenti causas morbosas* completatur, si *ex accidenti* eadem obtigit, quæ *plures morbosas* afflictiones inferunt, ut propterea *cæcis* hominibus *communia multa* adminicula deficient, quæ *ordinariæ* sanitati *emolumento* & *subsidio* esse solent, velut *motus corporis*, *labor*, *delectatio* animi cum sensu *visus* acquirenda, siquidem hic sensus *inter externos optimus* censendus est: quare ob horum adminiculorum *defectum* ferme plurimi *Cæci* nunc *plus*, nunc *minus* interim semper *aliquatenus valetudinarii* sunt, quorum statum sanitatis *labascentis*, aut *destructæ* *Medici* omnino cognoscere debent atque dijudicare: quando itaque cum *Cæcitate* etiam *cerebri* *labes* & *morbosa* constitutio *conjuncta* est, tunc *tortura talibus* *subiectis* ad-
judi-

judicari *haud* potest, quoniam sub præsente Cœcitat^{is} afflictione, vel *nuda territio* in *debilibus* talibus personis *gravissimam* alterationem causari potest; siquidem affectus *capitis & cerebri* *haud magnam animi* commotionem, qualis cum *torturæ* annunciatione succedit, tolerant; Et si cœcæ personæ aliàs & *communiter debilium* sunt virium, ita eo minus *regulæ artis Medicæ* permittunt, quo tormenta facile illis adhibeantur; quoniam vero *nulla* regula est sine exceptione, ita quidem Cœci possunt fieri & esse homines, qui quoad reliquam *sanitatis œconomiam vegeti & robusti* esse possunt, quos vel *judex* agnoscere, vel *medicus* explorare & dijudicare debet, *an & quomodo* tormentis subeundis *habiles* esse queant: præcipue vero advertendum est, an cœcitas a *variolis* orta, quæ frequenter si in *utroque* oculo præsto fuerit, *mentis imbecillitatem* conjunctam habet; aut an a *contusione & violentia* capiti illata originem traxerit, an a *philtro & veneficio* orta sit, an ex affectu *phrenitico, melancholico* nata &c: in *qualibus* casibus *tortura* locum *haud* invenit, quoniam subjecta utpote aut *plene*, aut *semi delira & valetudinaria* declaranda sunt, in talem censum venit Cœcitas post *surditatem*, quæ *qualificatæ* conditionis est, qualem *Bartholinus Cent. 4. Ep. 40.* describit, aut Cœcitas post *convulsiones*, qualem enarrat *Platerus obs. Lib. 1. p. 102. Hildanus Cent. 5. obs. 5. Hagendorn Cent. 1. hist. 17.* aut Cœcitas post *terrorem &c. conf. A. N. C. dec. 3. an. 5. 6. obs. 28,* aut Cœcitas ex casu ab alto juxta *Sal-muth. Cent. 3. obs. 42. ex veneno* secundum *Tulpium Lib. 1. cap. 31. ex vulnere in occipitio* ex *Marc. Donato Hist. admir. lib. 2. ex colapso* orta vid. *Amatus Lus. Cent. 7. curat. 44. Zac. Lus. Prax. admir. Lib. 1. obs. 52. ex nimia sternutatione* *Hildanus Cent.*

Cent. 1. obs. 24. ex cerebri commotione id. Cent. 5. obs. 8. quibus testimoniis & diversis Cæcitatibus causis probare volumus, quod *torturæ* qualitas *longe alia* subiecta requirat, quam quæ *tali* affectu comprehensa sunt, siquidem *eiusmodi* Cæcitatibus species & subiecta partim per *morales*, partim per *physicas* causas gravissime, adeoque cum *magne sanitatis* detrimento alterari possint, si in iisdem *tortura* suscipitur.

§. IX.

De *Surdis* ac *mutis* nunc occurrit quæstio, an *torturæ* subijci queant; quæ de iisdem judicant J Cti *Tabor l. c. n. 29. Matthæi de Criminibus l. c. n. 11. Carpzov. qv. 118, n. 21. seq. Stryck. de Fur. Sens. disp. 4. c. 5. n. 26. Wildvogel cit. disp. c. 7. n. 10. p. 45. Brunnemannus l. c. n. 33. Struv. de Jure miserabil. Part. 4. c. 3. §. 5. Frölichsburg l. c. n. 3. Blumbacher l. c. n. 13. p. 128. Bocér tr. de quæst. c. 14. n. 13. & ex P. Zacchia* ipsissimis verbis *Löm. l. c.* qui tamen hunc authorem non nominat: quorum aliqui ad confessionem *fide dignam* præstandam *minus sufficienti* intellectu prædita *talia* subiecta declarant, adeoque illa ad *torturam* subeundam *inepta* dijudicant; ubi præcipue ad *talia* subiecta animum advertunt, quæ *a nativitate simul* surda & muta esse deprehenduntur, de quibus judicant, quod ut plurimum *velut mente capti* homines agnoscendi & tractandi sint: licet de reliquis, qui ex *alio accidenti* talem defectum auditus & loquelæ nacti sunt, aliter sentiant, *variosque modos* commendant, quibus exquisitio & confessio a talibus personis obtineri queat; qui tamen ut plurimum valde *æquivoci & dubii* existunt, in quorum dijudicatione propterea *singulari* prudentia opus est: imprimis vero de
illa

illa circumstantia quæstio movetur, an quidam homines surdi & muti simul sint, qui status semper gravior existit, quamvis non semper aut tantum surdi, aut solum muti imbecillitate rationis laborare soleant; neque etiam semper simul a nativitate muti & surdi sunt homines. vid. exemplum de muto XII. annorum a nativitate, non antea surdo Panarolus Pentecoste 4. obs. 17. Interim non desunt etiam casus, ubi vel soli surdi, vel nude muti mentis infirmitate præditi esse observantur; ut propterea in surdorum & mutorum dijudicatione Medicorum consilio iterum opus sit: deinde vero præcipua illa quæstio medica ventilanda obtingit, an homines à nativitate & surdi & muti, pro semi aut quasi deliris agnoscendi sint: quo loco reminiscimur effati P. Zacchiæ lib. 1. tit. 2. qv. 8. n. 1. de mutis & surdis peculiaris consideratio instituenda est: neque enim sub amenitium aut fatuorum numero videtur nos illos recte comprehendere posse, neque tamen sano iudicio illos esse vere affirmari potest: in ambiguitate hac idem author tamen iudicat, quod talia subiecta aliquali iudicii defectu laborent: quam ob rem observatio medica testatur, quod frequentioribus exemplis confirmari possit, mutos & surdos a nativitate satis notabili rationis imbecillitate laborare, quæ ob applicationem torturæ tanto magis & facilius confundi, augeri & perturbari potest, quoniam hominibus accidentia, corpus valde affligentia, magnam afflictionem moralem causari solent, id quod tanto magis in talibus subiectis obtingit, quæ infirma & impotenti ratione laborant, quibus talia, de quibus recte iudicare haud possunt, tanto certius & vehementius multam calamitatem & mentis perversionem facessunt; testimonio illorum casuum, quando imbecillioris

mentis subiecta jocosa tantum animi vexatione afficiuntur, unde *perversæ* indignationes, angores, metus aliæque *confusæ* mentis operationes oriuntur; id quod tanto certius in subiectis *præsentis* animadversionis evenire potest: & licet non omnia subiecta *a nativitate* surda & muta, *uno eodemque* gradu *infirmittatis* mentis laborent, tamen *omnibus aliqualis*, etiamsi *lenior* fuerit, *imbecillitas* rationis adhæret, ob quam *verus* *torturæ* scopus expectari *haud* potest, ut ea propter magis *frustranea* tormentorum adjudicatio & applicatio prædicenda & expectanda sit: quod vero surdos & mutos concernit, qui ex *morbosa* quadam causa, aut *violento* accidentali modo in talem afflictionem inciderunt, tunc quidem subiecta quædam *harum qualitatum* nonnunquam occurrunt, quæ quoad *animum* valde *malitiosa* & *callida*, quoad *corpus* vero satis *robusta* & *sana* sunt, de quibus & *Judex* & *Medicus* cognoscere possunt, quod *apta* satis ad *sustinendam* torturam existant: proinde vero *Medicus* inquirere debet, ex qua *causa* & surditas & aphonia originem traxit, siquidem variæ causæ, hosce *defectus* inferentes, multum ad *rationis* & *sanitatis infirmitatem* contribuunt, adeoque subiectum *mente* & *corpore valetudinarium* reddunt, in quo *tortura* *haud* facile discernenda est; tales causæ imprimis sunt, quæ *Cerebrum* valde affecerunt, velut phrenitides, contusiones, vulnera, depressiones cranii, variolæ, convulsiones, deinde etiam *philtrea*, *veneficia* &c. quæ communiter *debile* & *morbosum* corpus post se relinqvunt: & quamvis nonnulli ad varia *artificia* confugiant, quibus procurare volunt, ut *surdi* aliorum *interrogationes* intelligere & ad easdem *respondere* queant, qualia passim allegantur velut a *Braunio* in *Philoca-*

locopho, vid. Camerarius in Sylloge Memorabil. Cent. 2. part. 71--78. A. E. L. An. 1701. M. Majo p. 194. A. 1687. M. Octobr. p. 501. A. 1683. M. Majo p. 197. A. 1712. M. Aug. p. 349. 351. Tulpius Lib. 1. c. 41. de muto loquente. Paræus Opp. Chirurg. lib. 22. c. 5. A. N. C. Cent. 1. p. 233. app. tamen illa in ejusmodi personis, quæ sub inquisitione stant, & quibus veritas per rigorosam quæstionem extorquenda, non facile cum exoptato successu adhiberi possunt, quoniam malitiosa renitentia in iisdem etiam expectanda est: ex singulis hisce annotationibus facile liquet, quod in Surdorum & Mutorum exploratione, an ad torturam, habiles sint homines, iudiciorum & peritorum Medicorum cognitio & decisio ut plurimum admodum necessaria existat: quo loco adhuc monemus, quomodo tali extremorum sensuum labe ac defectu afflicti homines, communiter in moribus valde corrupti, suspicaces, aliquando insidiosi, malevoli, malitiosi, astuti & in varia simulationis ac flagitii specimina proni existant, ut de iisdem etiam commune aliquando valeat dicterium, es wären diese die schlimmsten Leute, welche Gott mit dergleichen Leibes-Mängeln bezeichnet: Unde non sufficit, si surdus & mutus scripto respondere potest, quod propterea ad tormenta subeunda habilis existat; neque medica æstimatione valet consequentia, quod talis homo etiam torqueri queat, cum propter sanum intellectum testamentum condere possit, qualem argumentationem Carpzovius format l. c. n. 22. & Blumblacher l. c. nam inter utrumque actum ejusque circumstantias magnum versatur discrimen: neque quidem hic necesse ducimus rationes plenius allegare, cur surdi & muti aliquando integra ratione privati sint, quoniam ob eandem mentis confusionem a

tortura liberi sunt, five causa *physica* hæreat in *genere nervoso*, five in *mala & præternaturali* conformatione & dispositione partium: illud præcipue annotare & allegare, imo *demonstrare* convenit, an etiam furdi & muti ob *mentis* ad subeundam *torturam sufficientem* quidem capacitatem, attamen ob aliqualem notatu dignam *corporis & sanitatis* conjunctam adversam & *valetudinariam* dispositionem, habiles & *idonei* sint; ad quam quæstionem decidendam, etiam *speciales* casus occurrentes, quoad *peculiares* circumstantias dijudicandi sunt. Et quoniam *malitiosi* homines se etiam *mutos simulare* possunt. *vid. D. D. Præsidis Jurisprud. med. Vol. I. cap. X. §. 13. lit. a.* ita ad vitandam hanc fraudem & deceptionem cautela & prudentia opus est.

§. X.

Præterea dantur etiam homines, qui quidem *comparate sani* videntur, sed qui ob certam *corporis constitutionem* ab acerbiori aut *majori* torturæ gradu immunes existunt; ejusmodi subjecta sunt admodum *obesa & pingui* corpore prædita, quæ licet nonnunquam *athletice* fana videntur, tamen *repentinis & multiplicibus morbosis* incommodis obnoxia sunt: quibus *funiculi* haud applicari & quæ nec ad *equuleum & scalam* duci, nec membris *extendi* possunt & debent; sicut hujus considerationis quadantenus *Fort. Fidelis Lib. 2. Sect. 3. c. 3. p. 251. & Zacchias Lib. 6. tit. 2. qv. 4. n. 14.* reminiscuntur; interim *terrificatio & forcipum* applicatio in iisdem locum invenit: quoniam vero *fidiculæ* juncturas valde lædunt, *dolores* magnos inferunt, *cruentationem* satis magnam causantur, ita in ejusmodi corporibus *prævos* effectus producere possunt, videlicet

delicet in affectis partibus periculosas humorum *stases*,
tumores admodum suspectos, *inflammationes* valde *intri-*
catas, *repentinam sphacelationem*, ut propterea & *medici*
& *judices* de iisdem *justum semper metum* habere debe-
ant: id quod tanto magis valet in subjectis *distincte val-*
de plethoricis, de calido *temperamento* participantibus, in
diæta spirituosa viventibus, & frequentioribus *inordina-*
tis sanguinis commotionibus *orgasticis*, *congestoriis* &
eluctatoriis expositis: neque talia subjecta violentam su-
per *scalam extensionem* sine *vitæ & sanitatis* dispendio pa-
tiuntur, quoniam illa in tam succulentis personis, in qui-
bus *fibrarum motricium* vis valde *impedita & debilitata*,
nec non a *nimia pinguedine* accumbente & *aggravante*
perquam *labefactata* est, facile perniciosas partium *atoni-*
as, funestas humorum *stases*, subitaneas illorum *corruptio-*
nes causatur, aut *letbiferas* sanguinis perruptiones & *ex-*
travasationes infert, quales *fatales* effectus tanto *citius* in-
gruunt, quo magis tales *perniciosæ* alterationes *pectori*, aut
capiti vicina existunt, quemadmodum *communiter obesi*
tales homines in *pectore & capite* aliquas molestias expe-
riuntur, velut *asthmata*, aut *oppressam* respirationem, *an-*
gustias, *dolores* capitis, *vertiginosas* perturbationes & di-
versas alias *capitis* afflictiones, nec non *colli* incommoda,
quæ a *tormentis* inflictis excitata, aut *exacerbata* eo *perni-*
ciosiores effectus habere solent: tanto *minus* vero cujus-
cunque gradus *tortura* convenit *obesis*, *animo* valde *sensi-*
bilibus & proximius in *apoplecticos & suffocativos* affectus
promis, in quibus ob vehementer *angentes & indolentes*
qualitates facile hi affectus cum *funesto* eventu invadunt:
quemadmodum *obesi* homines alias *communiter* in *tales &*

similis qualitatis alios *morbos* affectus inclinant: neque hoc loco peculiarem *attentionem* meretur *distinctio relationis* ad *capacitatem* subeundi *fatales* tales affectus, inter *obesitatem* a *nativitate* & *adventitie* præsentem, quoniam *omnes* obesi variis *periculosis* pathematibus obnoxii sunt: cujus moniti *Zacchias* etiam *l.c.* mentionem facit. Deinde quoad homines *breviori* & *crassiori collo*, non *dicen*, *furk*, und *untersehten* *Walß*, aut *thorace arctiori*, compressiori & breviori aut *depresso sterno* præditos, *circumspectio* tenenda est, ne *promiscue*, aut *facile* illis *tortura* adjudicetur & adhibeatur: etenim tales homines in *suffocationem*, *anginam*, *Hæmoptysin*, *inflammationes* pectoris, nec non in *carrbum suffocativum*, *phtbysin*, alios *subitaneos* & *valde periculosos* colli & pectoris morbos inclinant; proinde etiam ob *pressionem sanguinis intra caput*, ob *difficilem* & variis *impedimentis* obnoxium *refluxum* sanguinis a *capite* intra *cor*, in *graves capitis* affectus propendent, velut in *Hemiplexiam*, *apoplexiam*, *vertiginem* variæ *intricatæ* qualitatis: præterea talia *subjecta semper* sunt *asthmatica*; quam ob rem tormenta *magnum angorem* & *dolorem* causantia, nec non *perturbatum* motum sanguinis post se trahentia, qualia præcipue *secundi* & *tertii* gradus sunt, ipsis *haud* sunt adplicanda: quid quod in *nonnullis* *subjectis* ex *individualibus* rationibus & respectibus *judicio Medici* opus est, quando *ipsis* aut *verbalis*, aut *realis* *territio* adhiberi & admitti debet, quoniam in iisdem *magnæ commotiones animi* & *conjunctæ perversæ* alterationes *corporis* æque facile *repentinos* & *funestos* affectus causari possunt, quorsum præcipue contribuit, si iisdem *Tortura indicatur*: *conf.* de reliquo de hac circum-

stan-

stantia *Zacchias l.c. & Fortunatus Fidelis l.c. cap. 5. p. 235.* & quando nonnunquam quibusdam *ita constitutis* subjectis *tortura* admittitur, attamen *signa* quædam recensentur, quæ in iisdem observanda sunt, ex quibus judicare licet, an ob *fui corporis* rationem *periculum* aliquod immineat, ut ea propter *tortura suspendi* debeat; nihilominus *semper dubium* subest, an non tale quid evenire queat & si evenit, totus *torturæ* processus aut *anceps* & evanidus, aut plane *frustraneus* & inutilis, aut *suo scopo* privatus sit, hinc *in hac* etiam *circumstantia* prudentia opus est.

§. XI.

A Tortura immunes sunt Fæminæ, *quamdiu Mensium* fluxu laborant, (*conf. Zacchias lib. 6. tit. 2. qv. 4. Ammanni Medic. Critic. Cas. 19. disc. 19. n. 3. p. 159.*) qui vero quando desinit, iterum illas, si *non alia* obstat circumstantia, tormentis subjicit: quemadmodum enim huic Mensium negotio *animi* afflictiones & *patheticæ* commotiones, velut *angor, mæror, terror* &c. valde *infensæ* sunt, tales vero motus *animi* cum comminatione & adjudicatione *Torturæ* in fæminis *perpetuo* cohærent, ita non modo *ante* Torturam, quando hanc *anxie* & extreme *abhorrent*, sed & *sub eadem*, graves *alterationes* illius fluxus *certius* imminet, dum in quibusdam pro ratione subjecti *subitanea* & valde *perniciosa* ejusdem *imminutio*, nec non *suppressio*, sequitur; Unde eximia *sanitatis offensio* oritur, quæ in *sensibilibus, pletboricis* & de *calido* temperamento participantibus fæminis quandoque in *repentinos funestos* eventus & effectus transit; qualia multa exempla ab observatoribus allegantur, quando videlicet a *terrore* magno, aut *mærore* profundo, *Menses subito suppressi* fuerant, velut sunt affectus

fectus syncopico-cardialgico-suffocativi, convulsivi, apople-
 ctici, hemiplectici, inflammationes summopere periculosæ,
 spasmi fixi, contracturæ, colicæ convulsivæ, pathemata hy-
 sterica convulsiva lethalia, febres valde acutæ, phrenitides,
 mania & similis qualitatis aliæ intricatæ & interdum plane
 incurabiles morbosæ afflictiones: in aliis facile superveni-
 unt chronici morbi & tanto magis corrupti, complicati, re-
 fractarii, quo majoris momenti & efficacisë causa est, quæ
 Menstruum fluxum turbavit; quales morbi citius & faci-
 lius in deteriore, quam meliorem convertuntur statum:
 imo dolor, cruciatus, suspiria, clamores, angoresque cum tor-
 mentis conjuncta facile Menses retinent & pertinaces conge-
 stiones in hypochondria, ad splenem, ventriculum, intra pectus
 & caput convocant, unde affectus hypochondriaci, splene-
 tici, melancholici, cardialgici, ad vomitum cruentum alias-
 que vicarias & ex insolitis locis eluctantes Hæmorrhagias
 spectantes æque refractarias & ægerrime curabiles, origi-
 nem trahunt: nec non vel major torturæ gradus, vel for-
 tis dolor gravissimas commotiones sanguinis invitat, ut pro-
 pterea stupenda & ferme lethalia profluvia sanguinis uteri-
 na in fæminis plethoricis calidique temperamenti metuenda
 veniant; vel evenit etiam, ut ob impetuosam talem com-
 motionem amplior vasorum sanguiferorum in utero eru-
 ptio oriatur, cum qua deinde diuturnæ & velut constantes
 & incoercibiles cruentationes, aut suspectæ corruptiones ute-
 ri aliquando conjunguntur: quare pro sanitate fæmina-
 rum observanda tutius est, si dictata tortura fæminis ali-
 quot diebus post cessationem Menstrui fluxus indicetur &
 applicetur: Ita etiam cum altera specie Hæmorrhagiæ, vi-
 delicet Hæmorrhoidibus procedendum est: loquimur verò
 non

non de illis, quæ multas *morbosas* afflictiones & *anomalias* complectuntur, sed quæ in *regulari* qualitate constitutæ, *sanitatis medicina* in talibus subjectis, tanto magis si exquisitè *salutiferæ* & *periodicæ* in iisdem existunt. Cum enim *tales* Hæmorrhoides *valde* mobiles, *mutabiles* & in *ataxiis* pronæ existant, subinde etiam *levioribus* causis & alterationibus *obtemperent*, tanto magis vero *patheticis* animi commotionibus presso pede & *celeriprogressu* auscultent, ita eo *certius* & *periculosius* *damnum* iisdem subjectis imminet, quando vel *prima* vice *fluentibus* Hæmorrhoidibus, vel *proxime* accedentibus & imminetibus, vel de reliquo sub *quolibet fluxu* & successu illarum, *Tortura*, in *quocunque* fuerit gradu, siue *verbalis*, siue *realis* indicatur & administratur, quoniam conjuncta eximia *mentis* afflictio, nec non *dolor* corporis, magna *alteratio* motus sanguinis, vehemens offensio *motus hæmorrhoidalis*, aut præcocia & ardua *morbosa* specimina, aut consequentes *chronicos* pertinaces affectus causantur, quos longa serie haud enarrabimus, quoniam passim in Hæmorrhoidum *suppressarum*, *anomalicarum* & alia *perversa* qualitate præditarum explicatione allegatæ prostant: illud vero hoc loco sciendum, quod *motus hæmorrhoidales*, hac causa turbati, *peffimæ* qualitatis existant, dum simul *efficacissimum* influxum *moralem* æq; ac *physicum* in subjecta habent: eam ob causam *Torturæ actualis* significatio & applicatio *tamdiu* differenda est, donec *periodus hæmorrhoidalis* transiit: & hæ modo traditæ annotationes & circumstantiæ tanto magis in *Fæminis* observandæ sunt, quæ vel *simul Mensium* & *Hæmorrhoidum* fluxu, vel *alternative* illis laborant; quippe *quæ citius* & *facilius* multis periculis subjici solent, id quod multis locis *D. D. Præses* in tract. de Hæmorrhoidibus demonstravit.

§. XII.

Nunc in ordine ratio habenda *Valetudinariorum*, five *ex morbosa afflictione infirmorum*, quos ipsi etiam J^Cti sub certa *limitatione* a tortura *exemptos* esse judicant: unde *Tabor l. c. §. 29.* dicit: *Valetudinariis excusationem Dd. indulgent, qui tali scilicet morbo laborant, qui torturae vim non fert: conf. Carpzov. qv. 118. n. 46. Brunnemann. l. c. n. 27. Matthias de Crim. n. 10. Zacchias l. c. n. 7-14. præc. n. 15.* ubi ait: *Sed neque valetudinarii & debiles funis tormento apti sunt: cum utrique præ imbecillitate facile possint deficere: facile item est eos novis ægritudinibus ex ea violentia prebendi, non sine manifesto vitæ dispendio: sed quinam ad hunc effectum debeant dici debiles & qui valetudinarii non ita in promptu est: signa equidem ex quibus valetudinarii deprehendi possunt, jam percurri Lib. 3. tit. 2. quæst. ult. n. 7. Sed in hac ipsa re judicis arbitrium requiri non est dubium, quod requisita Medicorum sententia ferre debet. Clasenii in art. 59. verba sunt: & hoc extenditur ad alios valetudinarios & infirmos, qui vel omnino non sunt torquendi, vel ita leniter, ut nullum inde vitæ aut corporis sentiant periculum: Beyer delineat. Jur. Crimin. art. 59. n. VI. Fort. Fidelis l. c. cap. 6. 7. 8. 9. Löw. l. c. §. 319. quo loco J^Cti & Medici rationem habent morborum curabilium & incurabilium & in eo consentiunt, quod subjecta durante morbo tormentis affligi non debeant, ne afflicto detur afflictio, neve præsentī morbo inde majus *accrementum* & *periculum* accadat: quare tam diu expectandum est, donec morbus superatus fuit & necessariae vires rediere; quare *Blumblacher l. c. n. 14. p. 129.* *Carpzovio* contradicit: qui posterior judicat, quod valetudinarius territione affici queat: ille vero dicit: es seynd aber
die*

Die Jura in solchen Fall zugegen, als welche wollen und verordnen *ut torquendus salvus maneat, vel innocentiae, vel supplicio. Ludovici in der Einleitung zum Peinl. Proceß c. 9. §. 47. dicit: Wann der Inquisit mit Leibes-Schwachheit beladen, oder verwundet ist, muß die Peinliche Frage bis zu erfolgender Wiedergenesung, wann dazu Hoffnung vorhanden, verschoben werden, conf. Frölichsburg l. c. n. 6. p. 202. ubi scribit: Blumblacher art. 46. n. 14. lehret, daß so lang einer krank liegt, so lang soll er nicht torquirt werden: jedoch ist dißfalls das Judicium Medicorum nicht zu verachten, sondern bey allzu lang anhaltenden Krankheiten, das Gutachten von Schwehr- und Gefährlichkeit der Krankheit einzuholen: Vario itaque modo & ob diversas rationes Medicorum judicia sunt requirenda, primo ut inquirent & decident, an morbus sit verus & non simulatus, deinde in quo gradu consistat, porro an sit curabilis, præterea si curatus est, an subjecta sufficientibus instructa sint viribus, ne periculosa Recidiva metuenda sit & denique si morbus plenarie curari haud potest, an subjecta mitiorem & qualem torturae gradum, sine eximio vitae damno sustinere possint: etenim in talibus valetudinariis hominibus, qui perfecte curari nequeunt, Carpzovius l. c. n. 47. comparatam torturam admittit, cum quo Ludovici consentit, quando sentit l. c. ist aber keine Hoffnung (videl. seiner Wiedergenesung) muß man die peinliche Frage dergestalt mäßigen, damit der Gefangene dadurch an seinen Leben keinen Schaden leide: conf. Anmerkungen in Cap. X. Brunnemann. Anleit zur vorsichtigen Anstellung des Inquisit. Proceß. §. 2. p. 352. Consultum itaque est, ut etiam in tali casu & necessitate movente & adhortante Harprecht Respons. 28. n. 25. 26. Medicorum consilia & judicia pro regula seligantur & observen-*

tur: Ejusmodi *infirmi*tati & *morbosæ* constitutioni annumeranda est *propensio singularis* nonnullarum personarum in *animi deliquia* sive *Lipothymias*, quæ quibusdam admodum *familiaria* sunt, ut ob *morales* & *physicas* causas in eadem *facile* delabantur: talia subiecta & *animo* valde *sensibilia* sunt, quorum supra §.3. & 4. mentio facta fuit, quæ subinde quoad *corporis* statum ut plurimum *imbecilla* & *valeudinaria* existunt: quæ *Lipothymia* dum *animo* & *corpori* magnam *alterationem* conciliant, semper ad *deteriorem* statum disponunt: ut *perennis* metus subfit, quo talia subiecta, aut *torturæ comminatione*, aut *actuali applicatione* afflicta, facilius in *gravius* sanitatis *damnum* incidunt: hinc *circumspectione* & *judicio Medici* opus est, etiam si quædam subiecta quoad *externum* corporis habitum *sana* videantur: præcipue *cautela* observanda est in hominibus valde *plethoricis*, in vehementes & *ominosas sanguinis* commotiones, nec non *salutarium* & *necessariarum* evacuationum *turbas* pronis, in quibus *Lipothymia*, ex causis *fortius animum* affligentibus natae, *periculosiores* effectus habere solent: & si quæ circumstantiæ occurrant, vel *mitioris* lipothymia gradus, vel paulo *firrioris* roboris corporis, vel reliquæ *mediocris sanitatis* &c. tunc semper *lenior* etiam *torturæ* gradus admitti, insuperque *circumspectio* illa observari debet, ne sub *tortura* *gravior* ingruat *Lipothymia gradus*, qui in certis subiectis in *syncopticos*, *suffocativos*, *apoplecticos* aliosque, si non *confestim* funestos, tamen *periculosos* & valde *intricatos* affectus degenerare potest, ut propterea *periti medici* & *æqui judices*, semper *sinistros* tales effectus, sub quibus *finis* *torturæ* *annihilatur*, ante oculos quasi positos habere & annotare debeant.

§. XIII.

Quando vero jam seorsim *certos morbosos* affectus consideramus, qui peculiarem *conciliationem* cum *Torturae* administratione merentur, tunc mox sub animadversionem vocamus Morbos *Convulsivos*: *Gravitas* talium affectuum *JCtos* permovet, quo subjecta, cum iisdem afflicta, certa cum limitatione a *Tortura* *immunia* declarent: Sicut itaque *diversi* sunt horum morborum *gradus*, ita *diversa* formanda sunt *judicia*: dantur enim affectus convulsivi, *rationem* valde *infatuantes* & *corpus* nimium *enervantes*; dantur etiam, qui in *lethales* exitus propendent, dantur qui *caput* & *pectus* nimium affligunt, adeoque *apoplecticos*, *fatales syncopticos* & *suffocativos* affectus inferunt & minantur; in quali casu *ne quidem* *territio* locum invenit, ne occasione *torturae*, quæ medium *eruendi veritatem* esse debet, *vitæ periculum*, adeoque velut *pæna* infligatur: non quidem hoc loco *de illis* nobis sermo est hominibus, qui tales morbos *simulant*, ad quos præcipue advertit *Wildvogel l. c. §. 7. p. 42.* in quali casu absolute *Medicorum* cognitio conferenda est, quoniam hominum *malitia* adeo versuta est, ut facile quoad plurimas circumstantias talem morbum *fingere* queant *conf. D. D. Præsidis Jurispr. Med. Tom. I. Part. I. c. 12. §. 6. lit. g. & cap. 10. §. 8. lit. a.* ubi multi casus & auctores allegantur, qui simulatae Epilepsiæ mentionem fecerunt: *conf. Breslavis. Gesch. 29. Vers. p. 222.* neque etiam hac occasione *Lunaticæ Epilepsiæ* mentionem injicimus, quæ perinde ita qualificata est, ut facile ab illa, forti commotione *animi* & magno *dolore* corporis excitata, *gravissima* damna oriri queant: si itaque in rebus *dubiis* *JCti* *mitiorem* seligunt sententiam, ita in hac observatione, quæ *non du-*

bia & fallax est, rectius *tortura omittitur*, quam admittitur; unde etiam *illa* præcautio haud multum *valoris* continet, (quam profert *Brunnemann in der Anleitung zu vorsichtiger Anstellung des Inquisitions-Processes cap. X. §.6.*) quod *talibus* epilepticis *lunaticis* *tortura* non tempore eminentium *mutationum lunæ* adhibenda sit, quoniam talis *epilepsia* *omni* tempore, gravi *terrore* & *angore*, in quem ejusmodi *subjecta* admodum *prona* sunt, aut magna *corporis* afflictione, *excitari* potest: hinc talia etiam *subjecta apta* ad *torturam* habenda *haud* sunt, in quibus magis *malus* *successus* metuendus, quam *bonus* sperandus: siquidem alias tam *fonticus* actus, qualis *tortura* existit, haud frivole suscipi debet: *subjectis* itaque *vera* *Epilepsia* laborantibus, *ultra* *territionem verbalem* haud *tortura* competit, quoniam *motus convulsivi* illam *communem* indolem servant, ut *levem* causam *irritantem* sequantur: quare *communis* medicorum consultatio in *præservatione* motuum talium est, ut *subjecta* in accurata *animi tranquillitate* conserventur, proinde omnes *sensibiles* afflictiones a corpore avertantur &c. quæ circumstantiæ cum *torturæ* indicatione & administratione plane non congruunt: & licet *Carpzov. l. c. n. 50. Hertius Respons. 84. Besoldus Cons. 200. Harprecht Cons. 28. Ludovici in art. 59. C. C. C.* (cujus verba sunt: *de Epilepticis difficilior est quæstio: Sed tamen & hoc firmum manet, torturam ipsis in totum non esse remittendam propter utilitatem, quæ ex detectione criminis in rempublicam redundat: nos vero interloquimur, quodsi in tali casu omnis apparatus & usus torturæ, ut facile fieri potest, frustra succedat, ubi illa expectata utilitas? interim hic ante omnia consulendi sunt medici, eo-*

rumque iudicium sequendum & juxta hoc dijudicandum, *on*
 & quibus tormentis ejusmodi homines sint subjiciendi)
 addimus Beyerii commentationem in *b. art. n. VII.* quodsi
 torquendus epilepsia laboret, tortura moderatius instituen-
 da, & impr. superveniente malo epileptico finiendæ; nec
 non Kressii verba in eundem articulum: *De Epilepsia diffi-*
cilior inspectio esse dicitur: ultra primum gradum contra
epilepticos vix proceditur: sic & a nostro ordine juridico
tantum pollicum compressionem hoc casu admissam fuisse me-
mini: interim malo Epilepsiæ superveniente in tortura, illa
remittenda; (Sed quæ inde utilitas) & si non satis pera-
cta, differenda est: Si itaque una aut altera vice quidam
 homines convulsivis motibus subiecti fuere, tunc ver-
 balis & realis tortura eosdem non modo ulterius invita-
 re, sed & tanto magis exacerbare & confirmare potest:
 quod vero etiam soleat, id probamus ex illa communi ob-
 servatione, quod convulsionibus excitandis, accelerandis
 & confirmandis nihil magis satisfaciat & contribuat, quam
 aut subitaneus aut eximius affectus animi patheticus, aut sen-
 sibilis dolor, corpus semel morbosum magis affligens, utrum-
 que in Torturæ universo processu contingit; quoniam ita-
 que illis præcautionibus, a J^Ctis prolatis, sufficiens experien-
 tia deficit, videlicet quod unquam vere epileptici torturæ aut
 primum, aut secundum gradum cum desiderato successu &
 effectu sustinuerint, & tantum quædam consilia furro-
 gantur, quæ tota sua indole ambigua & fallacia sunt, hinc
 medicorum judicia & nostra etiam momenta majoris pon-
 deris sunt: neque in hac præcautione pro avertenda ul-
 lum valorem habet, illa nonnullorum J^Ctorum consul-
 tatio, quasi medici ad præcavendam Convulsionem apta re-
 media

media exhibere adeoque subiectum ad *Torturam* subeundam præparare queant, (*conf. Brunnemann. Anleitung zum Inquis. Process. X. n. 6. p. 36.* cujus verba : Hernach ist nöthig , daß dem Inquisiten vor der Peinigung ein præservativ von einem verständigen Medico eingegeben , und dergestalt nach Mäßigkeit dieses Ubel zurück gehalten werde. *Stryck. in not. ad Lauterb. tit. de quæst. voc. Epilepsia. Harprecht Vol. 2. Consult. 87. n. 19.*) quia in nullius medici capacitate est, *tali* modo citra præjudicium sanitatis convulsiones præservare, quid quod res præstita difficillima est, sub optima & exquisitissima animi & corporis moderatione convulsiones videlicet *idiopathicas, habituales & frequentius repetitas* (nam quæ cum alio fontico morbo complicatæ sunt, *eo minus ullum* torturæ gradum admittunt) præservare posse: dum vero in personis de crimine & delicto commisso suspectis, multi animi motus & quidem fortes & constantes succedunt, siue fuerint *metus & angores* de subeunda pœna, siue curæ, ærumnæ & indignationes de innocentia statu, procedunt, ita vel hæc unica consideratio omnem efficacem usum præservantium talium remediorum, subinde etiam, excepta leni territione verbali, reliquum actualem Torturæ usum reclamant: unde quoad hæc meditationes prudentis Medici arbitrio plus, quam iudicis usu opus est: neque quidem Medici præsentia, quando tali affectui obnoxiiis tortura adhibetur, singularem opem promittit! etenim quando nunc ejusmodi affectus sub tortura imminet, tunc medicus quidem hoc indicare, sed haud præcavere potest, ut vel desistat, vel sua invasione in casu præsentis, cujus causa magnæ efficacis est, damnum eximium sanitati subiecti non inferat.

rat: etenim quando remedia *in illo puncto temporis* propinquantur, quæ convulsiones arcere & *præcavere* debent, si illæ jam accelerant ac *imminent*, tunc ut plurimum *proximus* paroxysmus *atrocius*, fortior & *periculosior* evadit: Si itaque ex observationibus medicis *certum* & *confirmatum* est, quod *mitiores* convulsiones *gravioribus animi* & *corporis* offensionibus *accelerentur* & *exacerbentur*, si *consilia* *Œctorum* in hac causa & hoc casu *dubia*, nec ullo casu *exoptati* successus confirmata, sed tantum *pragmatica*, aut etiam in *suppositione* constituta, *haud* vero *practica* sunt, si *Medici* id præstare *haud* possunt, quod *Œcti* *velut fundamenti* loco in hoc casu ponunt; si secundum ipsorum *Œctorum* *præcautionem* & *metum* usus torturæ in talibus subjectis *ambiguus* est, tunc *facile* concludere licebit, quid a Tortura in *talibus* personis expectandum veniat: & ita *Zacchias l.c.n.8. Epilepticos* homines a tortura eximit *Fort. Fidelis l.c.cap. 7.* eosdem a *majori* tormentorum gradu *immunes* declarat; de reliquo ex hætenus annotatis & prolatis circumstantiis, relationibus & rationibus facile liquet, quod *mitior* etiam torturæ gradus in *epileptis* subjectis, paulo *robustioribus*, nihilominus valde & plus *dubium* atque *anceps* ad eruendam veritatem maneat medium, quam ut secundum *omnem* præcautionem *certus* quidam successus prædicendus & expectandus veniat: plures huc allegandæ rationes *medicæ* ex *prædictis* fluunt, & illis facile *perspicuæ* erunt, qui rite & perite intelligunt, quid *motuum vitia* in hominibus efficiant, quæ non modo *pertinacius* & *impetuosius* *continuant*, sed *constantius* *medicæ* auxilia eludunt & respuunt.

§. XIV.

Progredimur nunc ad *alios morbos*, qui in nonnullis individuis Torturam aut *absolute*, aut *comparate* respuunt: inter illos mox *Februm* reminiscimur, quæ suo paroxysmo *præsentis*, omnem torturæ gradum haud admittunt, ubi nulla *Februm* species exempta est, siquidem *metus*, *angor* & *perturbatio mentis*, nec non *gravis dolor*, *læsio* & *extensio* corporis *legitimo* decursui *Febris* & *sanitatis* promotioni plane *contrariantur*, quales afflictiones tormentorum speciebus *essentiales* esse solent: neque etiam quisquam vel *Medicorum* vel *ſcitorum* ita crudelis erit, ut tam *fontico* morbo afflicto, torturam adjudicet: *conf. Zacchias l.c. n.7. Fort. Fidelis l.c. cap.9.* quo loco producimus verba *Frölichii l.c. n.6. p.202.* Einige lehren, daß ein Febricitant am Erſtern Tag torquirt werden könne: andere aber wollen, daß man das *Judicium Medicum* beobachten ſolle: & ita etiam est! etenim sine *Medici* *judicio* ne quidem de illa quæſtione cogitare licet, *an Febricitantes torqueri* queant? id interim decidendum venit, an febre *chronica*, aut *intermittente* laborantes torturæ congruum ſubjectum conſtituant? quidam exiſtimant, quod in intermittentiũ *libero* aut *intercalari* die ſubjecta torqueri queant; nos iterum *negativam* ſententiam defendimus: quoniam hæ *Febres* ullo modo *turbata*, aut *contumaces*, aut plane *periculosa* evadunt: etenim ſub illis *Febribus* *omnia* ſubjecta, *relative enervata* exiſtunt, *tortura* vero hanc debilitatem *auget*, ergo *ſanitati* & *proceſſui febris* valde est *inſenſa*: *Febris* talis *legitimum*, *temperatum* & *regularem* decurſum requirit, ſi ad *ſanitatem* pertendere debet: *Tortura* motum & *typum* febrilem valde *pervertit*, offendit & *con-*
ſum-

fundit, ergo febris decursum reddit præjudiciosum & perniciosum: Febris hæc liberam *fibrarum motricium* actionem requirit: tortura has *fibras lædit, extendit & enervat*, unde Febrem ipsam *turbat* ac *nocivam* eidem qualitatem affundit: Febris hæc *adæquatum* suæ causæ postulat motum sanguinis, Tortura vicissim valde *motum* hunc *exacerbat & perturbat*, unde decursum & *eventum* febris *funestum* facilius reddit; quare recte judicat Zacchias, quod in aptis subjectis *tortura intermittentes* in periculosas *continuas* conjiciat febres: & quoniam tales *intermittentes* febres facile *perversas* qualitates assumunt, *hasce* vero *tortura*, respectu *animi & corporis* facile provocare potest, ita *consultius* est, ut torturæ comminatio & applicatio *differatur*, donec febris talis *cessavit*; servata illa *cautela*, ne *confestim* post illius abolitionem & cessationem tortura suscipiatur; quæ quia *animum & corpus* valde afficit & offendit, *motum* febrilem facile iterum excitare, *recidivam* periculosam causari, aut ob *gravem* hanc alterationem *periculosos & corruptos* affectus consequentes allicere potest: dicimus in hoc casu, quod tale quicquam efficere *possit*, quoniam aliæ causæ similiter *animum & corpus* valde afficientes, tale quicquam *actu* causari *solent*: neque etiam juxta *regulas artis medicæ* consultum est, ut *brevi* post superatam Febrem quandam *Continuam* Tortura admittatur, quo tempore *vires* adhuc sunt *debiles*, *viscera* sufficienti robore *destituta*, *humores* nondum plenarie defæcati, aut a *residuis* impuritatibus liberati, reliquæ etiam functiones *se- & excretoriæ* nondum in *justum ordinem* restitutæ, unde *aliæ* causæ, *mitius*, quam ex *tortura* metuendæ, efficaces, *animum & corpus* alterantes, vel *præcipites* & valde

p̄iculosas Recidivas, vel alios *corruptos* morbos accerfunt: eam ob caufam pro diverfitate *gravitatis* Febris modo *major*, modo magis *reſtriſta* & limitata *mora* obſervanda eſt, donec *Tortura* in ſubjectis pr̄ſentis quæſtionis admittatur: Hisce obſervationibus adhuc hanc annumeramus, an homines diuturna *Hectica* Febre laborantes Torturæ ſubmitti ſecure queant? loquimur vero de *talibus* hecti-
cis, qui aliquando *magis* vegeto & *vivaci ſanitatis* gradu inſtructi eſſe videntur, quibus ſecundum *externum* con-
ſpectum *lenior* torturæ gradus concedi *poſſet*: attamen *in genere* de *hecticis* ſciendum, quod ſecundum *communium* & *ordinariarum* cauſarum influentiam illi *repentinis* muta-
tionibus non *in melius*, ſed *in deterius* ſubjecti ſint: id quod *tanto magis* de illis circumſtantiis valet, quæ ex *Torturæ* annunciatione & adminiſtratione *animo* & *corpori* ſuper-
venire ſolent: nam *Medici* non ſemper *ſpecialiſſimas* qualitates *cauſæ*, Hecticam provocantis, ſignificare poſſunt, ſiquidem aliquando illa ita comparata eſſe ſolet, ut *repenti-
na* quadam ſuperveniente commotione, *ſubito funeſtum* exitum invitare queat ſoleatque, velut ſunt *vomicæ pul-
monum ſubito perrumpentes*, *occluſi viſcerum abſceſſus* re-
pente *eructantes* & aliquando ſimul *majorum vaſorum ſan-
guiferorum eroſionem* & lethalem ſanguinis *extravaſatio-
nem* inferentes; quales alterationes *ſub tortura* facile pro-
vocari poſſunt, ita ut ſub eadem *repente* hecticum ſubje-
ctum, quod antea in *tolerabiliori* gradu conſtitutum fu-
erat, *vita* plane privetur: eam ob caufam *vere hecticis* Tortura adjudicari haud poteſt, *nifi hæc in ſola verbali ter-
ritione conſiſtat*; ubi tamen in *quolibet tali caſu* periti *Medici* iudicium requirendum, quo cognoscendum eſt,
an

an morbus *vera* sit *Hæctica*, in *quo gradu* hæc fit constituta, qualis sit *constitutio* subjecti, tam *ratione animi & morum*, quam *reliqui corporis*, siquidem *ex ejusmodi & adhuc aliis* titulis, articulis & *momentis* rationes *satis fundatæ*, eminentes & evidentes profluere possunt & solent, quo *minus* talibus subjectis, aut *minor* aut *major* Torturæ gradus admitti queat; ob id in *primis* hæcticæ febris *accessibus* *territio verbalis & realis* locum quidem invenit, haud vero in *majoribus* hujus morbi accrementis illa *secura* est, siquidem alias aut *in hæcticam inclinantes*, aut *actualiter* illa correpti homines *animo & corpore* valde *sensibiles & precipitibus* alterationibus obnoxii existunt, ob quam *rationem* eo *major prudentia* adhibenda est, quando *quæstio* proponitur, an *Hæcticis* *securè* Tortura decerni & adhiberi queat?

§. XV.

Ad *alios* nunc accedimus *Morbos* & in compendio de iisdem *judicabimus & indicabimus*, *an citra* vitæ *eminens dispendium Torturam* tolerant? In hac disquisitione vero *triplex* consideratio occurrit, videlicet de morborum *præsentium vebementi* gradu & statu, sub quo tormenta *nulla* adhiberi possunt, quia ipsa morbi *gravitas*, torturæ *vices* gerit, ut illi homines, qui in *mortis* portis & *summo* periculo constituti sunt, aut *delictum confiteantur*, aut *damno* animæ & *jactura salutis* reticeant: deinde quæstio occurrit, an homines morbis *incurabilibus & per interval- la intermittentibus ac mitescentibus* detenti, torqueri queant? & denique an in quibusdam tortura *tam diu differri* possit & debeat, donec subjectum *pristinam* sanitatem recuperaverit: ubi nec de *ultima* hac quæstione *dubitatio*

occurrit, ni singulares *novæ* & *aliæ* interveniant circumstantiæ; *media* animadversio ex sequenti deductione erit decidenda: Si itaque homines *proxima* proclivitate in *apoplexiam*, morbos *suffocativos*, *hæmorrhagias* excedentes & *convulsiones*, aut similes alios *inclinant*, tunc tortura ipsis *actu* applicari haud potest, ni sub *certis* circumstantiis *territio verbalis* in talibus personis locum inveniat: Si quidam homines unquam vel *minori*, vel *majori apoplexia*, *paralysi* (*paralysi* tacta membra a tormento excludit *Fidelis l. c. c. 9. p. 243.*) *syncope*, &c. correpti fuere, nunc vero perpeffi hujus affectus varia fontica *residua* adhuc signa continent, *realis* tortura in iisdem *locum non* occupat: Si homines *vertigine* suspecta & *caduca*, *polypo cordis*, magna *struma*, *asthmate* valde *angente*, aut plane *spastico* (*vid. Zittmanni Medic. Critic. p. 354. seq. Cent. 1. cas. 2.*) *phthisi*, eximia *propensione* in *Hæmoptysin*, *Vomica pulmonum*, *spasmo diaphragmatis*, *obstructo hepate*, *scirrbo lienis*, *colica convulsiva*, affectu *hypochondriaco*, *melancholico*, morbo *hysterico*, (quoniam hoc affecto, facile ob torturam in *convulsiones uterinas* concidunt *vid. Ammannus in Medic. Critic. p. 158. discurs. 19. Cas. 19.*) *Hæmorrhagia uteri*, *Mensium* *gravioribus* vitiis, *nephriticis* pathematibus, diuturno & cum multis spasmis conjuncto *fluore albo*, *spasticis* motibus *vesicam urinariam* valde affligentibus, *scorbuto consummato*, *contractura* & *aridura* partium, morbis *obscuris*, at tamen *intricatis*, *ulceratione* partium *nobiliorum* internarum, *dysenteria*, *diarrhæa chronica* & multum enervante, frequentioribus & valde *vires* exhaustientibus *Hæmorrhagiis*, *tussi suspecta* & *refractaria*, valde *difficili* *respiratione*, *strangulatoriis* *spasticis* motibus, subitaneis *congestio-*

*stionibus caput infestantibus, periculosis erysipelaceis capit-
tis offensionibus, præc. crebrioribus & animi pathemata re-
pente sequentibus, præcipitibus salutarium excretionum
suppressionibus, spasms ventriculi, consuetis cholericis pas-
sionibus &c.&c. laborarunt, aut in tales morbos facile di-
labuntur, tunc iisdem tortura realis haud congrua est, ter-
ritio vero verbalis aliquibus quandoque, (si aliæ non ob-
stent circumstantiæ, quarum plures in singulis prædicta-
rum morbosarum afflictionum casibus, etiam verbalem
terrificationem respuunt, quales in præcedentibus commemo-
ratae sunt) adhiberi potest, quo valet, quod consentien-
tibus plurimis Criminalistis Blumblacher l.c. n.14.p. 129. ju-
dicat: Dahero dann in der Ehur-Bayerischen Malefiz-Pro-
cess-Ordnung auch der mildere Sentenz erwehlet und simpli-
eiter geordnet ist, daß die Kranken, so lang sie frantz seyn,
nicht torquirt werden sollen: rationem addunt Jcti &
Medici: illi plurimi inter quos Francis. in tr. de torment. c.
10. n. 8. & Theodoricum in judicio criminali practico c. 9. aphor.
X. lit. c. p. 1262. nominamus; etenim omnibus talibus morbis
magnus angor animi, dolor corporis, gravis motus sanguinis
alteratio, fibrarum motricium offensio, læsio, tensio, extensio
&c. valde infensa sunt, ut tales affectus certius exacerbentur
& deteriorentur, vel si antea remiserunt, majori gradu &
acerbitate invitentur & in perniciosam Recidivam conjici-
antur: Si quidem ex diversis horum memoratorum affe-
ctuum indole repentinus funestus eventus metuendus est,
si torturam in iisdem adjudicatur: consultius itaque hæc
aut omittitur, aut eo usque differtur, donec sufficienter, si
fieri possit, a tali morbo subjecta restituta fuerint: quan-
do vero tortura valde necessaria esse reputatur, tunc Me-
dici*

dicti cognitio & iudicium requiri debet, an quædam *subiecta*, an quidam horum *morborum*, & quidam horum gradus *territionem realem* & *leniorem* torturam admittant: *plurimi* vero prædictorum morborum ita sunt comparati, ut *realem* torturam respuant: *conf. Zacchias l. c. n. 18. Fort. Fidelis l. c. cap. 6. 7. 9. Omnes morbi*, qui *præcipites* sunt in graves *spasmos*, aut *plenas convulsiones* torturam *realem* non admittunt, quid quod ob *terrorem*, *mærorem*, *angorem* & *variâ perturbationem animi* facile a *territione ver-
bali* offenduntur: hinc & *Judices* & *Medici* conscientio-
sam *circumspectionem* adhibere debent, ne sua culpa in
admittenda tortura effectus & eventus, a *Iustitia* disce-
dentes, alliciant.

§. XVI.

Proinde *alii* adhuc *morbosi* affectus sub disquisitionem veniunt & quidem *Herniosi*, quorum etiam *Œti* se-
orsim mentionem faciunt, velut *Carpzovius l. c. n. 49.* ubi de
homine loquitur, *qui rupturam circa genitalia habet, quem
moderate, ne ruptura incrementum accipiat torqueri posse
cum Stephani in art. 59. C. C. judicat*, horum *herniosorum*
mentionem etiam facit *Tabor l. c. n. 29. circa finem. Brun-
nemann. Anmerkungen über die Anleit. des Inquisit. Pro-
cess. p. 356. ad §. 6.* huc pertinet iudicium *Blumblacheri in
art. 59. C. C.* es scheint aus den Text, daß nicht ein jeder Scha-
den oder Wunden des Leibes von der Tortur excusire, sondern
daß in solchen Fall, wo der Gefangene mit einen Schaden oder
Wunden befaßt, dergestalt zu torquiren, daß es ihm am we-
nigsten Schaden bringe, und in solchen Fall ist gemeiniglich der
Daumenstock am wenigsten schädlich oder gefährlich. *Ludo-
vici in der Anleit. zum Peinl. Proceß cap. IX. §. 47. p. 95.
dicit:*

dicat: Diejenigen so einen Bruch haben, kan man nichts des-
 stoweniger mit denen Daumstöcken, Schnüren, Spanischen
 Stiefeln, und so weiter, angreifen, nur dieses einzige ausge-
 nommen, daß man sie nicht ausdehnet, oder auf die Leiter span-
 net, weil dadurch das Ubel würde vergrößert werden. *Manzii*
verba sunt in art. 59. in hoc articulo monet Imp. iterum judi-
cem, ut si reus rupturam in corpore suo habeat, eum cum tali
moderamine torqueat, ne quid damni accipiat, vel ruptura
augeatur: conf. Ludovici in art. 59. C.C. Inter Medicos Hernio-
forum mentionem injiciunt Fidelis l. c. c. 7. P. Zacchias l.
c. n. 8. Eyselius in disp. de morb. ob quos rei ad torturam fiunt
inhabiles §. 10. Hoc loco non modo de una, sed & de omni-
bus herniæ speciebus loquimur, in quocunque Sexu eveni-
ant: talibus itaque afflictis personis tormenta acerbiora &
atrociora haud conveniunt, minime omnium extensio in
scalas; & quoniam reliqui minores torturæ gradus, velut
forcipum & fidicularum, nec non compedum applicatio ma-
gnos dolores causatur, sub quibus eximii angores, clamo-
res & totius corporis commotiones & pressiones concu-
runt, ita peritus Medicus inquirere debet, an status sub-
jecti & herniæ tales etiam torturæ gradus perferat: quam-
vis porro quidam herniosos cum subligaculis ad subeundam
torturam præparare malint, velut Fidelis asseveravit, ta-
men recte judicat Zacchias, dum hernia sive ruptura intesti-
nalis & magna est, tutum non est, his remediis fidere: ete-
nim alias contingere solet, ut, quamvis Hernia in quibus-
dam subjectis, cum apto subligaculo munita fuerit, sub du-
rioribus tamen corporis laboribus & motibus gravioribus,
ut & angoribus animi nihilominus vi quadam valde perni-
ciosa, hernia exprimi soleat: quale quid etiam sub tortura

evenire potest ; quare in hoc etiam casu *Medici* iudicio in-
hærere convenit: servanda tamen est *cautela*, quoad illos
homines, qui *Herniam simulant*: conf. de *Hernia simula-
ta*, *Riedlinus iter Med. p. 71.* Similiter *Hydropici & Cache-
ctici*, præcipue *confirmatiores*, torturam sine insigni da-
mno haud tolerant: si vero horum affectuum *minor* fuerit
gradus, *lenior* etiam torturæ gradus in iisdem locum in-
venit: Quicunque homines *Luxationes* membrorum, non
congrue restitutas gerunt, aut *Fracturas* ossium, *recenter*
curatas, continent, in illis artuum & reliqui corporis *ex-
tensio* non quadrat, quemadmodum ab *atrociore* tormento
Fidelis l. c. cap. 8. illos immunes prædicat, qui *aliquando*
effracta habuere brachia: huc pertinent *Kressii in art. 59. C.*
C. commentationes, ubi *membrorum fracturas* etiam alle-
gat: Quo etiam certa interpretatione *Ætiorum* sententia
referri meretur, quando de *Rupturis* mentionem faciunt:
quid de *fractura ossium* iudicat *Zacchias vid. l. c. n. 12.* Qui
Vulnera vel *præsentia*, vel *recenter* curata gerunt, illi per
artic. 59. a *tortura liberi*, aut lenius torquendi declarantur:
Vulnera itaque *levia* haud in *aliquam* veniunt consideratio-
nem, siquidem *Imp. periculosa & majora* præc. vulnera in
articulo intellecta esse vult: præsentem *periculo vitæ* in *nullo*
vulnere tortura locum invenit; si vero vulnus in statu
meliorationis & *curationis* consistit, tunc cum tortura præ-
cipitandum haud est, quia parva mora, nulla est mora; qua-
re *tamdiu* expectandum erit, donec vulneratus *sufficientes*
ad torturam subeundam obtinuerit *vires*, ut eo certius *finis*
hujus actus impetretur, de quibus *Brunnemann Anleit.
zum Inquis. Proceß c. X. §. 6.* dicit: *Der Richter habe zu
erwägen, ob der Inquisit schwehrlich verwundet, in
wel-*

welchen Fall die Peinigung aufzuschieben. Quod si vero vulnus quoddam fuerit ita *incurabile*, ut illius *morbo-*
sus status in *longiorem* temporis terminum extendatur, tunc
sub *mitiori* ægri statu, si *labes* non fuerit in *capite*, aut *inti-*
miori pectoris regione, *lenior* aliquando *torturæ* gradus ad-
mitti potest. Si vero vulnera quædam quoad *externum*
conspæctum consolidata fuere, interim in *interioribus* cor-
poris, aut in *capite*, aut *pectore*, aut *abdomine intricatæ* &
valde præjudiciosæ afflictiones *morbosæ* consecutæ fuere,
tunc iterum talia subiecta *reali* *torturæ* submitti haud pos-
sunt: ita Riedlinus in *Lin. Med. An. 2. Mens. Octobr. obs. 23.*
p. 511. historiam profert, de *tortura a vulnere*, olim *abdo-*
mini inflicto, *impedita*: Imprimis vero subiecta, quæ un-
quam *gravi* vulnere in *capite* læsa fuerant, torqueri haud
promiscue debent; hæc enim communiter ex *levi* etiam
causa *morali* & *physica* gravissimis *alterationibus* sunt ob-
noxia: quoniam itaque circa *torturæ* annunciationem, ex-
pectationem & actuale applicationem tales *animi* & cor-
poris *valde præjudiciosi* motus contingunt, ita ejusmodi
subiectis præter *verbalem* territionem, nulla *actualia* tor-
menta sine accurata & judiciofa *Medici* cognitione adhiberi
debent; siquidem insuper hæc tormenta & *mentis integri-*
tati & *vitæ* firmitati valde sunt infensa: quando etiam quæ-
dam subiecta in *brachiis*, aut *femoribus* & *pedibus*, aut etiam
in *dorso* valde sauciata fuerant, tunc *illa* tormenti species,
quæ corporis *extensionem* involvit, locum non invenit,
quia fibræ *cicatrice* concretæ & *abbreviatæ*, nullam exten-
sionem admittunt, ni *vitæ* & *sanitati* subiecto magna *vis* &
calamitas in & adferatur, *vid. Fidelis l. c. cap. 8. p. 242.* in a-
liis vulneribus distincte *indolentibus*, *tortura realis* haud ad-

admitti potest, quoniam *accumulatio* dolorum facile sus-
 cet *spasmos*, *convulsiones*, *inflammationes*, *febres* aliasque
periculosas consecutiones causatur: & quando *Fidelis l.c.*
cap. 7. subjectis ex *vulnere capitis levi* foramine conspicuo
 adjudicat, quod *tormentum sustinere innocue possint*, tunc
 in hac adsertione *paucos* e Medicis suo *consensu* adstipulan-
 tes obtinebit; quoniam omnes periti Medici *capitis vulne-*
ra ut plurimum *periculosiora* æstimant, ni *externis* etiam
 certis signis illa *leniora* appareant: quibus qualitatibus *Fi-*
delis vulnus haud quadrat, quod de foramine *calvariam pe-*
netrante tractat: quid de *Vulneratis* sentiat *Zacchias* vid. *l.*
c. n. 8. 12.

§. XVII.

Haftenus commemoratis Morbis adhuc *plures* in or-
 dine annectimus, quorum *Medici* & *ſcri* mentionem faci-
 unt, inter illos nunc nominamus *Spasmos*, qui *externum* cor-
 pus cruciant, velut sunt *Arthritici*, *Ischiadici* & *Podagrici* &
 similes affectus: quando tales affectus *præsentes* sunt, tunc
 neq; *verbalis*, neq; *realis* territio, multo minus *major* tortu-
 ræ gradus admitti debet, quia *omnibus* *Spasmodum speciebus*
 in omnibus *subjectis animi* commotiones, velut terror, me-
 tus, angor, indignatio &c. nec non *crasse* excitati *vehementes*
dolores valde præjudiciosi & infensi esse solent, ut vel ma-
 gis *confirmantur* & *pertinaces* reddantur, vel in *convulsivum*
schema conjiciantur, vel in alios *periculosos* morbos con-
 vertantur; aut plane *acerbitas* dolorum, sub tortura oc-
 currentium, efficit, ut *præsentes* *Spasmi*, inde confusi & *ex-*
orbitantes reddantur, in *interiora* & *nobiliora* viscera pro-
 grediantur, adeoque *perniciosa* metamorphosin patian-
 tur: imo *periculosum* conamen est, partes *spasmi* talibus in-
 dolent-

dolentibus affectus violenta ratione extendere velle, unde aut *paralytici*, aut *adematosi* consequuntur affectus; quam ob rem membrorum extensio in ejusmodi subjectis locum nullum invenit: ast quaestio *mitior* occurrit, an non *talibus* subjectis *extra* paroxysmos suos spasmodicos tortura concedi & adhiberi queat? pro hac quaestione decidenda iterum *prudencia* opus est: enim vero quando jam tales affectus in aliquo subjecto *habituales* existunt, tunc *leviori animi* commotione revocari solent, id quod tanto facilius contingit, si *tales partes* doloribus maximis afficiuntur, quae *alias ejusmodi* spasmis cruciantur; quoniam itaque tortura *animi & corporis* afflictiones affert, ita facile *impetuosas* affectuum horum *recidivas* causatur, id quod tanto *certius*, *citius* & *gravius* contingit, in subjectis *animo & corpore* distincte *sensibilibus*, temperamenti *calidi*, *pletboricis*, ex *haereditaria* dispositione ejusmodi morbo obnoxiiis, de reliquo *immorigeris*, aliisque *pravis* moribus praeditis: interim *lenius* alias talibus morbis afflicti, congruo tempore *leniorem* torturae gradum perferre possunt; & licet inde *novus* spasmodorum recursus incitetur, tamen hic *adeo* perniciosus *haud* est, insuperque *medica* auxilia in hisce affectibus, paulo *meliozem* & *certiorem* opem promittunt: ast quando quaedam subjecta cum talibus spasticis insultibus *periculosiora* pathemata experiuntur, velut motus *febriles*, *vomitibus*, *colicis*, salutarium & necessariorum *excretionum* momentaneas *retentiones*, *vertigines* &c. vel quando jam *initia contracturae* praesto sunt, tunc in iisdem *non facile*, vel *nullus* torturae gradus admitti debet, quare omnium circumstantiarum quoad *subjectum & tempus* &c. circumspicienda dijudicatio observanda est: neque etiam *illi* audiendi

I 3

sunt,

sunt, qui ex *Hildani* observatione existimant, quod tortura talium affectuum *medicina* existat: & licet *Hildanus*, nobis etiam vir *fide sit dignus*, tamen in ea sententia ejusdem observationi haud subscribimus; etenim quando ipse ad *plurimos* per torturam ab *arthritide* & *podagra* sanatos provocat, tunc justo fundamento judicamus, quod hic casus valde *rarus* sit, ut *ejusmodi* patientes *torturæ* subjecta evadant: hinc *plurimos* illos, ad quos *Hildanus* provocat, omnino *rarissimos* esse existimamus, qua observatione itaque niti, ne illis quidem suasores sumus, qui *tali medio*, si *honesto* etiam modo instrui & applicari posset, uti mallent; quoniam tale experimentum *fallax* & *crasse* empiricum esset; *Veritati* quidem consonum & attentis *observatoribus* cognitum est, quod in talibus affectibus *lenior* commotio corporis *utilis* existat, modo *justo tempore* instituatur; at tortura quæ *animum* & *corpus* vehementer afficit, in *talem* censum haud venit: ex *ambiguo* & *fallaci effectu* non valet consequentia ad *certum* quoddam *remedium* commendandum: hinc ipse *Hildanus* sua observatione non obtinuit adplausum: & miramur cur *Zacchias* l. c. n. 10. velut *occæcatus*, judicet, quod si ita est, jam non esset timendum, quia suo potius commodo, quam incommodo *arthritici* *torturæ* essent exponendi: qui si etiam adæquata & *mitiori* interpretatione salvandus esset, ut *reus arthriticus* ob hanc rationem torturam in *sui commodum*, quo *mali levamen* obtineret & in *justitiæ* emolumentum, quo *veritatem* confiteatur, sustinere debeat, tamen hoc experimentum neque *constans*, neque *imitationi* commendandum esset: de reliquo velut per *jocum* inferimus; quod, dum *Hildanus* commemorat, torturam in *Helvetia* & quidem *Bernæ* unum & alterum sub-

subjectum ab arthritide liberasse (*vid. Hildanus Cent. 1. obs. 79. & ex eodem Camerarius in Syllog. Memor. Cent. 5. partic. 25.*) hoc remedium *non nisi Bernæ* valeat: quamvis hæc observatio non pro *imitatione*, sed pro conciliatione dolorum *torturæ*, cum doloribus *arthriticis*, & quomodo interdum *unus dolor alterum* excutiat & profliget, testimonio *rubefacientium & Moxæ*, quæ perinde a quibusdam in talibus affectibus commendari solent, enarrata prodest: de reliquo cum *Ammanno cas. 19. discurs. 19. n. V. pag. 159. Medic. Critic.* judicamus, quod *Torturam pro remedio Medico non liceat substituere: de arthritico ad Torturam inbabili vid. Valentini Pandect. Med. legal. cas. 7.*

§. XVIII.

Quando etiam quædam subjecta, *Venerea Lue* infecta sunt, tunc iterum illius *gradus* examinandus est: quare recte *Zacchias l. c. n. 11.* sentit, (quando antea ex *Charvario, Deciano, Farinacio & Petr. Guazzino* profert, quod hi Doctores, homines *hoc morbo* affectos, a *tortura* *liberos* judicaverint) *hoc ad nos pertinet determinare*, enim vero in tali casu quoad *principalem* quæstionem, *judicis* arbitrium *imperfectum* est, qui neque *majorem*, neque *minorem* hujus affectus, *qua judex*, gradum cognoscit: quare sciendum est, quod *minori* gradu affectus *Veneriei* detenti homines *territionem verbalem & realem* sustinere queant, imo etiam *chordas* sive *fidiculas*: quando vero *Malum* hoc *majora* accrementa nactum & variis *ulceribus, tumoribus, carie ossium, nodis, tabe*, multis *doloribus, virium* gravi prostratione &c. qualificatum est, tunc *nulla* perfert tormenta, excepta *territione verbali* & ut ita extra consuetum & receptum terminum loqui licet, *repræsentativa*, qua videlicet

licet *instrumenta* torquentia, suspectis personis cum nuda *comminatione* sub oculos ponuntur: quoniam vero in *graviori* hujus mali gradu subjecta majores *dolores*, patiuntur insuper etiam in *universo* corporis complexu ægrotant, ita haud *promiscue* illa ad tormenta ducenda sunt, tanto minus, si *aliæ* circumstantiæ, ratione *individui* & *complicatorum* morborum concurrant: *non rarus* sane in foro hic est casus, ubi ob crimina furti, robbariæ, homicidii, stupri violenti, &c. subjecta suspecta hoc malo infecta sunt, in quibus casibus secundum *artis medicæ judicia* integrum est, illa subjecta, ut ut jam *aliquatenus* valetudinaria sunt, *primis* tormentorum gradibus afficere & exquirere: Et quoniam in talibus ægris *totum corpus* infectum & *morbosum* est, ita tanto magis *Medici* cognitio necessaria existit, si in iisdem tortura admitti debet: *minima* enim circumstantia, *totam* variat quæstionem: quando etiam in *majori* gradu hujus Luis Febris *lenta* aut *hectica* concurrit, tunc eo minus in *acerbiores* torturæ gradus judicandum est, quoniam tantopere *complicatus* morbus tantas *animi*, *motus humorum* & *affectarum* partium alterationes *haud* tolerat, quales sub *tortura* constanter & *inseparabiliter* concurrere solent: Quando porro quædam subjecta *Ulceræ* diuturna aut in pedibus, aut in *brachiis* habent, tunc iterum *Medici* judicium necessarium est, qui videlicet in *causam* illorum inquirere debet, an ob *Hæmorrhagias* suppressas, ob *cacochymiam* &c. orta fuerint, in quali casu omnes *morbi*, *subjecti*, *partis affectæ* &c. qualitates & *circumstantias* inquirere, harumque *statum* cum *tortura* ejusque diversis *gradibus* conciliare debet: *Ulceræ* enim in *brachiis* non tolerant *forcipes* neque *funiculos*, tanto minus *majorem* torturæ gradum; ni
pedi-

pedibus ocreas s. compedes applicare liceat: *Ulceræ pedum* vicissim & *compedes* & *extensionem* corporis super scalam non admittunt, ni territionem *verbalem* & *realem*, nec non *fidiculas* adhibere circumstantiæ concedant: *conf. Zittmannus l. c. p. 354.* cujus allegatum est: Wann Inquisite die berührten Böcher am Schenckel hätte, könnten durch Anlegung der Beinschrauben solche zu langwierigen Schäden gezeihen. *Omnia Ulceræ fortiora* tormenta non tolerant, *vid. Fidelis l. c. cap. 9.* eximit itaque *Guazzinus defens. 30. c. 16.* & ex eodem *Frölich l. c. n. 6.* illos, die an den Armen lahm und tadelhaftig sind, welche die Strangosen, oder ein apostem haben, &c. *conf. Kressius in art. 59.* qui etiam *apostematum* mentionem facit. Si itaque in subjectis quibusdam, *ulcere externo* afflictis, *vires mediocres* adsunt, si *ulceræ* non *magna* & *cacoethæ* sunt, si non *intricatus* alius *morbosus* affectus conjunctus est, si *dolores* nimii non urgent, si *prava symptomata*, velut *inflammationes*, *spasmi*, *pertinaces congestiones*, *tumores*, *febriles commotiones* &c. desunt, tunc *leniorem* torturæ gradum in *congruo* tamen loco suscipere licet: quo valet, quod *artic. 59. C. C. C. von andern Schäden des Leibes*, dictitat: Seorsim quæstio movetur, an illis qui *Fonticulos* gestant, *tortura* adplicari queat, *vid. Zacchias l. c. n. 13. Fidelis l. c. cap. 8. p. 242.* pro hac quæstione decidenda, iterum *Medici* de *subjectorum* conditione cognoscere debent, an videlicet sint valde *valetudinarii*, quoniam *Fonticuli* ad *arduos* & *pertinaces* morbos *mitigandos* & *curandos* ut plurimum adhiberi solent: quam ob rem homines *fonticulo* instructi, utpote *valetudinarii* agnoscendi sunt; in hoc statu qualitas *adversæ* valetudinis dijudicanda est: si itaque jam per *notabile* tempus *sub fon-*

ficuli gestatione & operatione subjectum *mediocri* & tolerabili statu, quoad *sanitatem* fruitur, tunc *territio*, nec non *forcipum* & *chordarum* applicatio in latere *integro* & a fonticulo libero locum invenit: habenda itaque erit ratio *virium*, *subjecti* & status *valetudinari*: quando vero fonticulus *recenter* excitatus, *affectus* vero, cujus gratia ille in auxilium tractus fuit, adhuc *arduus* & *fonticus* est, tunc *tortura cessat*, quoniam præsentem ægrotationem *citius*, *certius* & *gravius* exacerbat: denique etiam *præcautio* est adhibenda, quoad fonticulos *fraudulenter* excitatos & *simulatos*, qualem casum allegat *Wildvogel in disp. de arbitr. judic. circa torturam c. 7. §. 6. p. 41. seq.* in quo casu iterum *Medicorum* consilia conferenda, fonticuli vero consolidandi & *tortura* post *convenientem* temporis terminum administranda est: *conf. Zacchias lib. 3. tit. 3. qv. 3. n. 4--7.* ubi de *simulatis ulceribus externis* detegendis & dirigendis tractatur.

§. XIX.

Super sunt adhuc plures respectus & casus inquirendi, quare in ordine judicamus etiam quod homines *tenerioris* constitutionis corporis ad *torturam* subeundam *habiles* *baud* sint: siquidem non modo illi quoad *animum* valde *sensibiles* & quoad *vires* valde *infirmi* & debiles, sed & quoad corpus *laxius*, consistentes haud sunt, quorum *juncturæ* & *articulationes* admodum *laxæ* sunt, ut facile lædi & cum gravi *damno* distorqueri & luxari possint, quorum partes cutaneæ, tunicæ & *carnosæ* valde *molles* & *flaccidæ* existunt, in quibus naturale *robur* ita deficit, ut *qualicunque* læsione facile *periculosa* accidentia, præcipue *putridæ* corruptiones & *affectarum partium mortificationes* cum *præsentaneo*

aneo vite periculo supervenire soleant, imo talia subiecta facile in perniciosas convulsiones & lipothymias ominosas variaque alia repentina damna delabuntur, quibus propterea neque territio, neque actualis tortura cum desiderato successu adhiberi potest; quam ob rem Brunnemann in der Anleitung zum Inquis. Proceß cap. X. §. 6. p. 36. inquisiten die schwach von Gliedern sind allegat: quo etiam pertinent illi infirmi, sive naturaliter tales sint, quos commentatores in C. C. C. art. 59. & Doctores aliquo modo adhuc a valetudinariis distinguunt: ita Mantzius dicit: si reus sit infirmus, vel valetudinarius tunc enim vel omnino non torquendus, vel ita moderate, &c. Frölich asserit: Die andere Ursach die Blödigkeit und Schwachheit des Leibes: Carpzov. l. c. n. 46. virium defectum & corporis debilitatem allegat; Clasenius asserit, in exegeß art. 59. & hoc extenditur ad alios valetudinarios & infirmos: hanc imbecillitatem corporis profert etiam Brunnemann Process. inquisit. cap. 8. membr. 5. n. 27. & in muliere prægnante n. 29. in puerperis n. 30. porro n. 31. judicat: & hæc causa habet locum in omnibus qui debilitate, vel morbo chronico laborant, ubi tortura, vel territio saltem periculosa esse posset, Farinac. qv. 41. n. 93. Zieglerus in not. in Zacchiam lib. 1. tit. 1. qv. 9. n. 25. commentatur: oppido placet sententia Franc. Casoni, qui in tr. de tort. & indic. cap. X. n. 12. generaliter in materia tormentorum statuit, spectandam semper esse qualitatem personæ torquendæ, cum multi propter corporis imbecillitatem perire queant, in tormentis, etiamsi ad senectutem haud pervenerint, in quibus præmatura talis tortura facile perniciosam Recidivam provocat. vid. Zacch. l. c. n. 15. quo loco etiam illam imbecillitatem intelligimus & conciliamus, cujus reminiscitur

Fidelis l.c.cap.9. p.245. quæ aliquamdiu post superatos arduos morbos durat: *Matthæus de Crimin.l.c.n.10.* ubi dicit: *virium vacivi facile tormentis succumbunt: & porro: quæ ratione illud quoque recte doctoribus placuit, infirmos & valetudinarios non temere torquendos esse.* Quibus infirmis sufficiens mora temporis concedenda, donec necessarias ad sustinendam torturam vires acquisiverint: quoniam vero a natura debiles, firmiores vires haud recuperant, ob id hujus conditionis homines torturæ submitti haud possunt, ni ob aliqualem animi præsentiam in quodam subjecto terrore verbalis locum inveniat: Homines qui Tumores brachiorum & pedum chronicos gestant, neque forcipes, neque fidiculas, neque quassationes tolerant, unde certius in gravia damna conjiciuntur, dum talibus tormentis latitans in hisce tumoribus materia repente & præjudiciose commovetur, ut periculosa corruptio acceleret & superveniat, conf. *Fidelis l.c.cap.8. p.243.* *Zacchias l.c.n.13.* neque incongrue *Kressius in art.59. contusionum & læsionum non satis bene curatarum* mentionem injicit, verwahtloste oder verderbte Schâden: illæ nunc suspectam complectuntur partium debilitatem & laxitatem, humorum vero stagnationem & stasim, unde facile periculosa corruptio oriri solet, tanto magis si ulla realis tortura in ejusmodi subjectis exercetur, sub qua ordinarie humores confuse commoventur & ad graviores & periculosiores stagnationes disponuntur: id quod *Fidelis* testatur *p.243.cap.8.* ubi ecchymoseos mentionem facit: altera species læsionum, videl. male curatarum, corruptis morbis adscribenda est, quæ pessimis consecutionibus obnoxia existit; quare nec illa realem torturam concedit; quamvis in contusionibus (modo non sint capi-

capitis, quæ plane respuunt torturam, nisi læsus *exacte* sanatus a *pravis consecutionibus* liberatus & *integræ* mentis sit) & læsionibus *hisce*, quarum modo mentionem occasione commentationis *Kressii* fecimus, *verbalis* territio concedi queat. Præterea *Gibbosis*, præter *verbalem* territionem & *forcipum* applicationes nullus *gravior* tormenti gradus admittendus, quoniam ob *angorem* animi, ob *acerbitatem dolorum*, ob impetuofam *sanguinis* commotionem, ob copiosam hujus *affluxionem* intra *caput* & *pectus*, i-
 psis *repentina suffocatio* aliudve periculum imminet: idem sentiendum est, de illis, quibus antehac *costa diffracta*, nec regulariter *consolidata* est, quibus *sternum* intra *pectus* vel ex *vitio conformationis*, vel ex *perpeffa violentia* depressum est: neque illi homines, qui periculosa *procidentia ani*, aut *uteri prolapsione* laborant, facile torturæ submitti possunt, quorum *subjectorum morbosam* constitutionem *Medici circumspēcte* dijudicare debent: si itaque talia *subjecta* simul fuerint *plethorica*, *Hæmorrhoidum* & *Mensium* vitiis obnoxia, variis & suspectis *congestionibus* in *hæc* loca submissa, tunc magnus *angor animi*, gravisque *dolor* facile *periculosas* tales commotiones & impulsus *sanguinis* excitare potest, id quod sub *graviori* tortura *facile* etiam accidere potest: unde in *genere* in *talibus* personis *mitior* gradus adhiberi potest, ne in *locis uterinis* & *hæmorrhoidalibus* *repentina inflammatio*, *gangræna* & *sphacelus* provocetur, quibuscum alii periculosi & *vitæ extreme* præjudiciosi affectus concurrere solent.

§. XX.

Quando porro in aliquo *subjecto nullæ* prægnantes causæ adsunt, quæ torturam ullo modo declinare possent,

interim in quodam individuo *aliqualis* imbecillitas *ventriculi* & ob hanc *concoctionis difficultas* & tarditas adest, tunc *communis* illa cautela observanda est, quam *Criminalistæ* proferunt, ne *mox post pastum* ejusmodi homines torqueantur, quam ob rem *sex* aut *octo* horis (in qua tamen circumstantia iterum *medicorum* consilia colligi debent *vid. Zacch. l. c. n. 16--18.*) *post* cibi assumptionem tortura admitti debet, ne *sub* tortura oriantur graves *capitis dolores*, *cardialgicæ* - *lipothymicæ*, *vomit*us, aut *anxii conatus vomibundi*, *inflatio ventriculi*, *colica tormina*, *flatulentia* suspectæ, *oppressiones pectoris*, *palpitationes cordis*, *vertiginosæ perturbationes* &c. qualia pathemata cum *ventriculi debilitate* frequentius conjuncta sunt, & præcipue per *eximias afflictiones animi* & graves *dolores corporis* incitari & *exacerbari* solent; id quod tanto *citius*, *certius* & *gravius* a *tortura* expectari potest, unde *scopus* hujus quæstionis *expirat*, & prædicti subjecti *malum corporis exasperatur*: quo loco & in quo casu vero *Medicus* congruo *remedio*, *ventriculum roborante*, succurrere potest, ne prædictis horis suscepta tortura talia *morbosa* pathemata & *graviora* sanitatis *offendicula* provocet: id quod tanto magis observandum est in hominibus, qui non modo ad *vomendum* faciles sunt, sed & in *vomitu* facile *excedunt*; quibus tali neglectu *ansa* haud præbenda, ut prava talia *confectaria* oriantur. *conf. de hac circumstantia, quibus videl. horis* tortura suscipienda *Carpzov. qv. 124. n. 5. seqv. Wildvogel de arbitr. jud. quæst. cap. 4. §. 2. p. 32. 33. Beyeri delin. jur Crimin. in art. 59. n. V. p. 113.* qui a *medicis* bene edoctus hæc verba profert: *quod si corpus, cibis repletum, tam variis modis expandatur atque agitetur, symptomata gravissima sequun-*

quantur & mortis periculum sæpissime imminet. Löwius in
theatr. med. jurid. cap. 17. n. 11. p. 789. Dantur interim etiam
homines, qui haud diu *jejunum* ventriculum perferre pos-
sunt. *vid. Zacch. l. 6. tit. 2. qv. 4. n. 18. & qv. 6. n. 5.* ni facile
similes ferme *morbosas* afflictiones experiantur; quos *ante*
torturam non *nimio* cibo onerare expedit: sufficit iisdem
jusculum modica quantitate concedere, leviter aromatisa-
tum, haud tamen multum vinosum, ne *caput* turbet, ne-
ve *sanguinem* valde commoveat, neve sub tali animi &
corporis afflictione *temulentum*, *ebrium* rationis statum
causetur: quoniam vinum in casibus, ubi aliæ causæ *val-*
de commoventes & sanguinem exagitantes concurrunt, in
minori quantitate *citius inebriantem*, imo *contrariam*
virtutem exferit: *bucellam tamen panis in vinum intincti*
concedit *Zacchias l. c. qv. 6. n. 5.* nunquam tamen præstat
pleno & oppleto ventre torturam subire: quoniam gravis-
simæ *animi & corporis* commotiones, *eximii angores, cla-*
mores, suspiria, pectoris præcipue & *hypocondriorum*
commotiones periculosas harum regionum *oppressiones,*
angustationes, diaphragmatis ominosas compressiones, *suf-*
focativas comminationes &c. causantur, *conf. Fort. Fdelis*
Lib. 2. Sect. 3. c. 3. p. 232. Zacchias l. c. n. 16. seq. Quicunque
rei multas *Vigilias* egerunt, sive ob *metum* sive *angorem,*
sive *aliam* quamlibet causam, illi *reali* torturæ submitti
haud debent, quoniam *vigiliæ* valde *enervant*; hinc te-
ste *Farinacio lib. 1. tit. 5. qv. 38. n. 79. seq.* in Italia *Vigiliæ tor-*
menti instar adhibentur. *conf. Zacchias lib. 6. tit. 2. qv. 5. u-*
bi de tormento Vigiliæ agitur, *Franckenau Satyra Medic.*
XVIII. §. 29. Camerar. Syllog. memorab. Cent. 2. part. 79. 80.
Rolfinck. Med. Conf. Lib. 8. conf. 3. p. 68. A. E. L. An. 1714. M.
No.

Novembr. p. 424. ob id a *vigiliis enervati* homines *tam diu* torqueri non possunt, donec necessario *somno*, aliisque *congruis* adminiculis *vires sufficientes* nacti sunt. *Loci* etiam habenda est ratio, nam quando reus in carceribus valde *frigidis* aliquandiu detentus, insuperque *multum frigus* passus fuit, tunc juxta *Dambouderum Prax. Crim. cap. 37. n. 18. frigus tormentorum generibus adscribitur*, siquidem per rationes *physico-medicas* frigus *comparate* magnum & *sensibile*, sanitati multis modis *insensum* est, quam ob rem multo frigore *alteratus* homo *reale* tormentum sustinere non potest, nisi antea subiectum necessario & sufficienti *calore* alioque convenienti adminiculo *roboratum* fuerit: neque pariter homines, quibus humores *spissi* & in *obstructiones* valde proni sunt, qui *multum* de *melancholico* temperamento participant, *spissa, crassa* & cruda *Diæta*, *pauco* vero potu utuntur, in *loco* valde frigido & sub *intensiori* gelido *frigore* torquendi sunt, aliàs præsentibus *spissis* talibus humoribus, quando ob *denudatum* corpus *superficies arctius* constringitur, ob *torturæ* cruciatus & dolores magnæ proinde *angustia*, multa *suspiria*, operosior *respiratio* & fortior *sanguinis* impulsio occurrunt, facile tunc in *capite, pectore* & *abdomine* *repentinæ periculosa*, imo *lethales* *sanguinis stases* & *extravasationes* contingere possunt, quas sicut providus *Medicus* sub *prædictis* circumstantiis *certius* metuere debet, ita *ratio* etiam habenda est *Loci* & *conjuncti frigoris*; id quod *tanto magis* observandum est, in personis, quæ brevi *ante* ex *arduo* quodam convaluere morbo, ubi tam *qualificata refrigeratio* facile *periculosa morbosam* palindromen & *Recidivam* causari potest, quam itaque *æquus* *judex* suo arbitrio vitare debet:
vid.

vid. Wildvogel l. c. cap. 4. §. 5. n. 31. Et quæ cautela quoad magnum *frigus* observandum est, illa etiam quoad intensiorem *æstum*, undecunque accesserit, observari debet, ne, quia ipsa *tortura vebementes* sanguinis motus causatur, inde pro *diversitate subjectorum*, quam *Medici* indagare & dijudicare debent, *gravissima* interdum & *repentina vitæ damna* provocentur.

§. XXI.

Scorsim vero adhuc *Mulierum* reminiscimur, quæ in statu *veræ Graviditatis*, *Puerperii* & *Lactationis* aliquam *immunitatem* etiam a *tortura* juxta *communem Criminalistarum* sententiam possident: quod *Prægnantes* attinet, tunc illæ ob *territionem* & *actualement* *torturam* facile *abortum* patiuntur, indeque *propriæ sanitatis* periculum patiuntur; neque in hoc passu quasdam *fæminas* aut *animi* aut *corporis firmitas* præservat, quia *offensio tormenti* illam superat: siquidem recte *Farinac. qv. 41. n. 84. Carpzov. qv. 118. n. 62. Zanger l. c. n. 41. Frölich. l. c. n. 7. p. 202. Brunnemann. Anmerck. über die Anleit. zum Inquisitions-Process n. 11. p. 325. Mantzius in art. 59. Blumblacher l. c. n. 16. p. 131.* judicant, quod ne quidem *terreari* *gravidæ* queant: neque hic discretio attendenda est, an *gravidæ par-tui vicina*, an minus sit. *conf. Carpzov. l. c. qv. 118. n. 51--56. Tabor l. c. §. 30. Brunnemann. Process. inquis. cap. 8. membr. 5. n. 29. Anleitung zum Inquis. Process cap. X. §. 6. Anmerckung. hierüber n. 2. p. 352. Ludovici Peinl. Process c. 9. §. 47. Blumblacher l. c. n. 15. p. 130.* & multi alii: diximus vero quod vera esse debeat *Graviditas*, de qua juxta *Farinacium Lib. I. tit. 5. qv. 41. n. 85. Carpzov. l. c. n. 63. Frölich. l. c. n. 7. p. 203. Brunnem. Process. Inquis. l. c. n.*

29. *Blumblacher l.c.n. 16. p. 131.* (cujus verba peculiarem annotationem merentur: In solchem Fall ist nicht gleich einer Weibs-Persohn, die sich für schwanger angiebt, zu glauben, sondern wann ein Richter zweiffelt, soll er Hebammen und geschwohrne Medicos zu rath ziehen, und nach deren Meinung verfahren. Wann nun die Hebammen oder Medici ein irriges judicium geben, und die Weibs-Persohn, welche schwanger, für nicht schwanger angeben, und erkennen thäten, und der Richter eine solche Weibs-Persohn darauf torquiren liesse, welche darüber eine Miß-Geburth brächte, quod etiam de abortu valet, so wäre der Richter dessentwegen nicht gehalten.) *Medici & obstetrices cognoscere debent, ne simulatio & fraus committatur: etsi torturæ annuntiatio aut administratio in gravida quadam nullum abortum provocaverit, tamen totum actum generationis graviter turbat & offendit, ipsam gravidam aut acerbioribus, aut novis periculis, graviditatem comitantibus, symptomatibus subjicit, ad eximiam sanitatis destructionem, fætum mortuum, monstruosum & partum difficillimum disponit, imo efficit, ut in futurum circa partus processum aut matri aut fætui lethalia pathemata superveniant: e Medicis conf. Zacchias l.c.n. 18. Fidelis cap. 4. Löw. n. 12. p. 790.* Si vero mulier quædam aut *mola*, aut *tympanitide*, aut *empneumatosi* sive *uteri flatulentia*, aut *ascite* &c. laboraverint, qui affectus aliquando *Graviditatem* mentionantur, tunc iisdem, utpote *valetudinariis* & intricato *morboso* statu afflictis, tortura *haud facile* admitti debet, sed potius prædictæ cautelæ advertendæ & conciliandæ sunt. *Puerperæ* juxta *Hippocratem* utpote *graviter vulneratæ*, proinde valde *infirmæ* & in aliquali *vitæ periculo* constitutæ
mini-

minime *aptum* torturæ præbent subjectum: & quamvis iisdem *quadraginta* dies concedantur, quibus post partum torqueri haud debent, *securum* tamen *haud* indiscriminatim est circumactio hoc tempore confestim *graviora* tormenta admittere: quo tempore *haud* *sufficienter* promiscue uteri *consolidatio* & obfirmatio peracta est, (præc. in fæminis, in quibus *ardua*, *confusa* & *intricata* circumstantiæ sub *Graviditate*, sub Partu & post hunc occurrerunt,) unde ob terrorem, metum, angoremque animi (siquidem alias *animi pathemata* puerperis, aut *recenter* talibus, aut jam aliquandiu partu liberatis infensissima esse solent) nec non ob vehementes *corporis cruciatus* & concurrentem impetuofam ac perturbatam *sanguinis* commotionem, facile in *uterinis* locis periculosa *stagnationes*, *stases*, *inflammationes*, *spasmi vasorum sanguiferorum* novæ *dilacerationes*, *hæmorrhagiæ* prodigæ aliaque *ominosa* & interdum *lethalia* pathemata oriri possunt; & licet quoad *externum* conspectum quædam mulieres satis *robustæ* videntur, tamen ne *Medicus* quidem ex *vero* & *certo* decernere potest, an intra prædictum terminum temporis *uterus ita reparatus* sit, quo *realem* quandam, etiamsi *lenior* fuerit, torturam tolerare queat: hinc in re *dubia*, aut ubi *certius pejora* confectaria metuenda sunt, *mitior* probatur sententia & terminus ille *ampliatur*; siquidem id ipsum eo magis *necessarium* erit, si forte puerperæ fuerint *primiparæ*, aut si valde *difficili* partu laboraverint, si *copiosi* aut plane *nulli* & *insufficientes* lochiales fluxus contigerint, aut si *aliæ* inter-
venerint circumstantiæ *morbosæ*, ob quam *non ita cito* fæminæ *vires* recuperare possunt: si etiam ratio habetur

nati infantis, ne ob torturam matri adhibitam ejus necessarium *alimentum* aut *corrumpatur*, aut *minuatur*, tunc eo magis diuturnior mora concedenda est: ex singulis vero in *compendio* prolatis, circumstantiis inclarescit, quomodo in talibus casibus & causis *Medicorum* judicia conquirenda & observanda sint; siquidem in ejusmodi casibus judicis arbitrium *non* satisfacit, siquidem neque *Zangeri* concessio 40 dierum, neque *Lynckeri* in *annotat. ad Struv. tit. de quæst.* ampliatio *sex septimanarum* singulis casibus & circumstantiis respondent: unde neque *Galenus Comm. 6. apb. 36.* audiendus, qui adserit, quod *partus per 40 dies verissime terminari* queat: si enim *partus acerrimum tormentum & aliqua ratione morbosa affectio*, imo *diuturnis ægritudinibus quodammodo annumerandus* est, juxta *Fidelem c. 4. p. 234. 235.* ita illius circumstantias *Medicus* judicare debet, an *torturæ* sustinendæ puerperæ quadrent? *conf. Zacchias l. c. n. 20.* Quoad *Lactantes* fæminas facilius decernere licet, quæ, utpote *nude lactantes* consideratæ, *leniorem & paulo graviorem* torturæ gradum subire possint; nam si respectus *infantis* habetur, facile pro eodem *lactando* aut *alia nutrix*, aut *aliud nutrimentum* sine *damno* substitui potest, siquidem creberrimæ honestæ *substitutiones* tales occurrunt, quare recte *Blumblacher loc. cit. n. 17. p. 131.* judicat: Es ist auch eine Weibes-Persohn, die ein säugendes Kind an der Brust hat, nicht zu torquieren. NB. wann man anders für das Kind keine andere Säugamme haben kan: So aber eine andere Säugamme zu haben, und die Mutter schon außer der Zeit oder Kindbetten, und schon die 40. Tage überschritten, alsdann mit der Tortur gegen ihr verfahren werden.

quod

quod *ipsas lactantes* attinet, tunc quidem affectus animi, dolores corporis, & motus sanguinis, qui *sub tortura* contingunt, lac in *crasi* alterare & *depravare*, ejusdem ultriorem *separationem* turbare, *minuere* & *sufflaminare*, in mammis etiam *stagnationes* causari queunt, singulis tamen hisce offensionibus ita obviam ire licet, ut inde neque *infanti*, neque *lactanti certum* & *eximium sanitatis* & *vita* damnum emergat: siquidem alteratum tale lac infanti haud præbere expedit: si itaque aliquo modo *lactantibus* Judices *indulgere* volunt, tunc *acerbiorem* torturae gradum videlicet membrorum extensionem non admittant, lenior vero sententia magis in *favorem infantis* decernitur; quod si vero *lactationem* in muliere comitentur *morbosa* pathemata, velut magna debilitas & *virium prostratio*, suspecta *contabescencia*, graves *congestionem* intra *caput* & *pectus*, tunc eadem, ut *valetudinaria* considerata & tractanda erit: quoad hanc quaestionem: an Lactantes torqueri queant? vid. inter *JCtos Carpzov. qv. 118. n. 61. Tabor. l.c. §. 30. Wildvogel disp. cit. cap. 7. §. 5. p. 40. 41. Brunnem. Process. inquis. l.c. n. 31. e Medicis conf. Zacchias l.c. n. 21. Fort. Fidelis l.c. cap. 5. p. 235. & Löwius l.c. n. 14.* qui ultimus, ut in *plurimis*, ita in *hac* circumstantia *Zacchia* verba, non nominato authore, usurpavit & transtulit: de reliquo ex observatione Medica significandum est, quod ob graviores *dolores corporis* & *afflictiones mentis* in *fæminis* animo & corpore *sensibilibioribus* & *tenerioribus* lactis secretio & proven-tus utique *intercipi* queat: an vero in *arduis* casibus *propterea* prævaleat *favor* infantis, qui tamen ab *alia* fæmina, aut ut dictum fuit, alio *suppletorio* alimento enutrir & educari potest, JCtis decidendum relinquitur.

§. XXII.

Denique annotamus, quomodo aliquando *Medici* requirantur, quo *Torturæ præsentēs* sint, ut *consilio & auxilio* suo, si quid *adversū* reo *sub tormentis* accidat, præsto esse queant: ast merito in ejusmodi *dubio* casu, ubi de *subjecti vita* ambigitur, an non *facile* eidem ex *tortura periculum* imminere queat, *securior* modus seligitur & *tortura differtur*, siquidem alias *inutilis* illa declaratur, quando *medicus deficientem* reum iterum *reficere*, aut quasi *reviviscere* debet: & licet quædam *subjecta sub tortura* ipsa non *eminenter* deficient, tamen *post illam* periculosiora pathemata supervenire & insultare possunt: haud quidem *Medici* suis animadversionibus & admonitionibus desunt, quin *signa* præcipue *sub tormentis deficientium* *subjectorum* indicent & describant, *vid. Fort. Fidelis Lib. 2. Sect. 3. cap. 5. p. 236. Zacchias Lib. 6. tit. 2. qv. 6.* ast quid juvat hæc nosse, & *finem* *torturæ* non obtinere, quin potius reum in *gravius* vitæ & sanitatis *damnum* præcipitare, quod tamen sollicito studio evitandum est, ne *tortura penæ* vim teneat: exceptio illa, quasi reus sine *pravo* successu *forte* *torturam* perferre queat, quem antea *metus* affectu *judex* expectaverat, *nullius* singularis valoris est, quoniam hanc *torturam periculosa* sanitatis offendicula *consequi* possunt, aut tortus facile confessionem suam *reclamare* & negare potest, quasi sub *angustia*, *mentis imbecillitate* & *corporis infirmitate* factæ confessionis conscius *haud* sit: sub quo statu iterum *eximia mutatio* processum inquisitionalem afficit: quid juvat si *Medicus* *torturæ præsens* est, quando *Epilepticus* torquetur? quando *Medicus* indicare potest, quod *sub tormentis* motus *convulsivi* ingruant! quid juvat *Medici* præsen-

tia

tia si *vehementior* inde paroxysmus convulsivus excitatur ? quid juvat si reo a *vinculis* & tormentis confestim liberato *medicamina* & auxilia offeruntur, quæ in tali affectu, per *torturam* provocato, *exiguam* habebunt virtutem: quid *judici* & *justitiæ* inde *emolumentum* accedit ! unde quidem hæc consilia *pragmatica*, sed haud *practica* & *fructuosa* sunt: ob id *talìa* rectius consilia subministranda veniunt, quæ in foro *civili* & *medico realia* & applicabilia existunt: idem certe sentiendum est, de plurimis illis *speculationibus* & inventis, quibus *torturæ* subjecta ita *præservari* debent, ne vel *sub tortura morbosos* suos insultus experiantur, neve *post illam*, periclitationem quoad sanitatem sentiant ; quoad *utrumque* desiderium *ars medica* satisfacere *haud* potest ; nam *effectum præservare* & tollere velle & debere, *causam* tamen ad *provocandum* illum effectum admodum *idoneam* non *intercipere*, sed *libere committere* & admittere velle & deinde sensibili *tortura offendere* & *exacerbare*, *incongruus* ausus est: quare in hoc etiam refugio iudices nullam opem inveniunt ; Neque porro mox *magicæ* arti tribuendum est, si *sub tormentis* subjecta quædam velut *obdormiscunt* & *post illa*, aut *relaxatis* illis iterum ad se revertuntur ; Sane tormentorum *cruciatu* magnam vim habent, ad profunda & *eximia animi deliquia* excitanda, quæ *tunc* remittunt, quando tormenta *solvuntur* ; quare ejusmodi *synoptici* affectus, non cum *machinamento Satanico* promiscue confundi debent: quemadmodum alias *sensibiles* personæ ob *minorem*, tanto magis vero *majorem*, dolorem, in ejusmodi *impotentiam rationis* & *deliquium* incidunt: *fallax* itaque, si non plane *falsum* & hoc est indicium *indiscretim* accusandi &

agno-

agnoscendi pactum cum *Diabolo*, aut *magicum* artificium: An remedia *narcotica* præservent, ne dolores tormentorum *nimum* afficiant, quæstio *medica* institui potest: nos *negativam* sententiam tuemur, quia hæc remedia *obnubilant rationem & sensus*, & id quidem eo acerbius & *periculosius*, quando jam ob aliam causam velut ob torturam animus valde *turbatus & afflictus* est; inde evenit, ut aut *deliria*, aut *sopores* corripiant, unde rei plane inhabiles redduntur ad *quæstiones* percipiendas & congrua *responsione* aut desiderata *confessione* resolvendas: quid quod sub tali *turbulento* statu *vitæ & sanitati* facile præjudiciosæ *offensiones* accidere possunt, siquidem sub tortura contingentes *offensiones & læsiones corporis*, *perturbationes* liberi & temperati motus humorum, *solidarum partium* vero multiplices alterationes, *narcoticorum* remediorum usum haud perferunt, quoniam hæc singulas hæc alterationes *causari & aliunde provocatas exacerbare* possunt: neque porro illa commemoratio de *pulvere ad sustinendos torturæ cruciatus & supprimendam confessionem dato*, quæ in *Act. Nat. Curios. dec. 2. an. 8. obs. 88.* occurrit, præter nudam *scientiam* aut cognitionem facti, ullam, ad hoc thema quadrantem, utilitatem confert: annectimus aliam Historiam in *A. N. C. Dec. 3. an. 7. & 8. obs. 23. de Pulvere dato ad extorquendam incendiarii confessionem*, de cujus veritate vero adhuc dubitamus: historia sequens est: *Hæc apprime quadrabit ad Clarissimi Domini Doctoris Samuelis Ledelii observ. 88. in Decad. 2. an. 8. ubi vero ille de contrario effectu agit: hanc b. defunctus Parens meus, quondam ex ore Pharmacopæiæ Studiosi* (NB. qui aliquando mirifice glo-

gloriantur & mentiuntur) qui tum temporis Rendsburgi in Holsatia servierat & Pharmacum præparaverat, notavit, quæ ita se habet: An. MDCXII. mutilus quidam mendicus simul incendiarius & homicida, Sägebergæ torturæ subiciebatur: Hic cum nullo modo ad confessionem cogi posset, adfuit Consul Rendesbergensis, nomine von Arssen, jussit, ut prius torquendo omnes capilli abraderentur, postmodum tergotenus, maleficum aggressus est, ne faciem Consulis videre posset, jussit ut in continenti sequenti sequentem potiunculam hauriret, quæ constabat ex Mastiches, Myrrhæ, aloes hepaticæ & viridis æris anaticis partibus, cum aceto vini mixtis: Qua epota Carnifici mandabat, ut torturæ subderet hominem, quo facto incendiarius & homicida hic evomere omnia satagebat; ab ejecta autem materia exsurgebat Spiritus familiaris (lepida narratio! forte hic incendiarius, de artocreate Fausti, quod spiritu familiari expletum dicitur, quicquam comedit; unde seminium aut particulam illius devoravit, vel femur aut suram illius deglutivit, ut totus inde talis spiritus, fungi instar, regeneratus fuerit) si non malignus, forma militis, caligis cæruleis indutus (reliqua vestimenta non nominantur, neque an pileatus, an galeatus, an ocreatus, an calceatus, an armatus, an inermis) qui se Christianum Fridericum (malo omine) appellabat, quem latro adhuc subjectus, ita alloquebatur: quo tendis Christiane? itane mihi quondam promisisti; cui Christianus hic, minime Christianus: Cogor ut te derelinquam & discedam: hoc dicto disparuit phantasma. Coronidis loco addimus, quod, sicut Medicus rei, sub tortura deficien-

tis, curam habere debet, secundum ante notata, ita *Medicorum relationi etiam statur an tortus obierit ob immoderatam torturam, nec ne: conf. Farinac. prax. crimin. qv. 37. n. 141. Löwe l. c. c. 17. n. 2.* quamvis vero tales casus *rarissime* occurrant, tamen si evenerint, instruant, quid agere conveniat, insuperque docent, quomodo in *Torturæ* Processu in multis occasionibus & casibus *Medici* iudicium & consilium admodum necessarium sit: Et hæc sunt quæ præsentî dissertatione de *Torturæ Subjectis* explicare voluimus. DEO benignissimo humillimas agimus gratias, quod huic labori perficiendo vires necessarias largiri voluerit, cui etiam reliquas nostras actiones consecramus, quo exoptatus semper cum iisdem impetretur

F I N I S.

